

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-30 Din
za inozemstvo 25-
zaobvezno

Oglasni po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 33.

Podružnice:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova s.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 9. aprila.

Iz Beograda prihaja poročilo za poročilom, da je vodstvo radikalne stranke začelo na vse načine vabiti demokrate na sodelovanje. Trdi se, da ponujajo radikali demokratom ono razmerje portfeljev, ki je obstajalo pred 16. decembrom 1922. Predlaga se jim, da se po kratkem delovnem programu razpusti narodna skupščina in se s tem izve nova odločitev naroda.

Ni nobenega dvoma, da je v glavnem resnična vest, da radikali iščejo pomoč demokratov. Volitve niso izpadle neugodno za radikale kot stranko, neugodno pa za državo, ker so ojačene izšle separatistične struje. Kolikor se je okrepila radikalna stranka, ravno toliko so zrastle federalisti. V tem pa je jasen neuspeh cele volilne tekme.

Demokratije so lani pritiskali na to, da skupščina reši še nekaj nujnih zakonov, med njimi uradniški in invalidski zakon. A radikali niso hoteli. S tem so separatistom zelo olajšali delo. Prignali so jim na tisoče ljudi, ki niso protidržavnega mišljenja, a so svojemu obupu in nezadovoljstvu dali duška v tej neprimerni obliki.

Še večja pa je krivda radikalov, ako se premotri volilni boj. Proti komu pa je vlada naperila svojo akcijo? Ali ni jasno, da so Hribarji in Zupančiči vodili boj le proti demokratom? Nje so preganjali, uradniške demokratekega mišljenja, odstavljali in uničevali. Pri tem jim je vsa radikalna stranka šla na roko. Zdej vsi taje, a krivi so vsi enako.

Ob tem nezalisanem boju zoper nočnice državne ideje v Sloveniji se je federalistična akcija veselo razvijala naprej. Tako je bilo tudi v Banovini in v Dalmaciji, da ne govorimo o nečuvnem boju v Vojvodini in Južni Srbiji. Cela radikalna akcija se je iztrošila zoper demokrate.

Zato je zelo presenetljivo, da so zdaj naenkrat demokrati zopet na vrsti. Zopet se jih na pomoč, češ, da je država v opasnem stanju. Ali nismo tega vedeli že v decembru 1922? Danes je dano priznanje, da je vsa borba bila malovreden eksperiment in igra z državo. Demokrati si ne moremo kaj, da bi ne ugotovili pred vso javnostjo, da je bila Pašićeva samoradikalna vlada z vsem svojim bojem zoper demokrate najnasilnejša epizoda v naši zgodovini po osvojenju.

Položaj je danes mnogo slabši nego je bil v decembru 1922. Vse politične in gospodarske razmere so se odteje napele. Naše boli seveda nezahvalno parafiranje klerikalizma, poleg tega pa kolosalno dviganje cen za vse življenjske potrebščine od decembra do danes. Škraj se nam ni hotelo verjeti; danes pa, ko se že štiri mesece udramo in utapljamo v dnevno rastočih cenah, je vsakdo na jasnem, da je radikalna metoda finančne politike bila morda gibčnejša od prejšnje, ki saj s tem nikakor ne bo razrešena vseh očitkov, a je brez dvoma po vsem svojem učinku ves narod oškodovala za milijarde. Danes tudi tisti, ki so se prej jezili nad protidržavskim bojem, vidijo, da so njegove pogreške, ki jih nihče ne more tajiti, vendarle malenkost proti celokupni koristi, ki jo ima narod, če se zaustavi valovanje, zlasti padanje vrednosti denarja. Nočemo tu raziskovati detaljov: efekt je tu na celi črti. Minus v vsakem gospodarstvu, škoda, ki zadeva vse brez izjeme. Tudi v tem oziru prihaja spoznanje radikalcev zelo kasno, da ne rečemo prekasno. S to politiko so separatizmu segli pod rano ravno tako, kakor s preganjanjem demokratov.

Ob teh razmerah in tej zavoženosti položaja je čisto človeško, da nobenega demokrata ne veseli, da bi zapustil opozicijsko stališče. Preveč so demokrati nosili odgovornosti za tuje grehe, da bi jim bilo prijetno znova podati se na mejdan. Je res, da demokrat v opoziciji ni v tako lahkem položaju kakor n. pr. klerikalec. Klerikalec so bili nad dve leti v vladi in danes očitno zataje, kar so tam delali. Demokrati so imeli mnogo manj besede v Sloveniji, kakor klerikalec, kajti na čelu pokrajinske uprave je bil njihov eksponent le nekaj mesecev, sicer pa ves čas Brejce in Hribar. Vendar je javnost v svoji kratkovidnosti obrnila puščice dosledno na demokrate in to so se drugi izstreljali, so še radikali smatrali za potrebno, da vržejo polno onim, ki so se ves čas požrtvovalno trudili popravljati državni voz.

Demokrati niso ljudje, ki se boje odgovornosti, kadar jo treba prevzeti. V najtežjih razmerah so vedno stavili interes države nad interes svoje stranke. Tako je nekaj povsem naravnega, da prav temeljito proučijo vora-

Odločilni teden v Beogradu

RAKADLSKE PONUDBE DEMOKRATOM. - KAKŠEN BO RAZPLET KRIZE. - ODLOČILNI DNEVI ČETRTEK, SOBOTA, NEDELJA, PONDELJEK.

Beograd, 9. aprila. d. V Beogradu vlada tudi danes na pravoslavni Velikonočni ponedeljek politična tišina. Listi niso izšli, mnogi političarji se nabajajo izven prestolnice. Z veliko napetostjo se pričakujejo dogodki tedna, ki bo odločilen za nadaljni razvoj cele situacije.

Dne 12. t. m. se sestane demokratski klub. Izvršiti bo imel predvsem svoje konstituiranje. Kot najresnejši predsedniški kandidat se smatra posl. Kosta Timotijević. Nato bo v klubu pričela politična debata, ki bo trajala, kakor se predvideva, do dne 14. aprila.

Ni dvoma, da bo klub že imel tudi priliko, zavzeti stališče napram raznim projektom za razplet sedanje krize. Od strani radikalcev sicer še ni nobenega oficijelnega predloga, ker so demokratski voditelji dosedaj odklanjali vsak službeni razgovor z radikali, toda javna tajnost je, da nameravajo radikali ponuditi demokratom obnovitev koalicije na takozvani decembrski bazi. V informiranih političnih krogih se zatrjuje, da je pristane demokratov na takozvano poslovno koalicijo toliko kolikor izključen. Zato se lansira projekt, da bi se obe stranki združili v volilno koalicijo. Nova koalicijska vlada naj bi izvedla najnujnejši delovni program (uradniško, invalidsko vprašanje) potem pa takoj šla v nove volitve pod devizo koncentracije vseh državotvornih elementov.

Kralj se je preko praznikov ponovno dal natančno informirati o celokupnem položaju in trdi se, da je krona odločena apelirati na vse državi zveste nacionalne elemente, da se združijo v naporu, zasigurati državi trdno parlamentarno večino, ki bi

mogla nemoteno od raznih desperadnih političnih gesel pristopiti sistematičnemu delu v vseh panogah zakonodaje.

Dne 14. t. m. se sestane radikalni klub. Pašić upa, da bo svojim ljudem že mogel predložiti v odobritev konkretne predloge.

Dne 16. aprila ob 9. dopoldne se vrši prva seja nove narodne skupščine. Ni mnogo izgledov, da bi do takrat bila situacija že razčiščena. Zato je verjetno, da bo Pašić dan popreje, t. j. 15. aprila podal demisijsko, nakar bi na skupščinski seji 16. aprila etarostni predsednik prečital le naznailo o ostavki vlade in bi se seje do sestave nove vlade odgodile. Danes pa se raznaša tudi govorica, da bo skušal Pašić še tekom tega tedna doseči sporazum z demokrat, ker ima namen, da se že na prvem sestanku parlamenta proglasi njegov razpust in razpis novih volitev, ki bi se potem vršile v začetku ali sredi julija.

Računa se, da se bodo prve skupščinske seje udeležile vse stranke, razven radičevcev. Po vestih iz Zagreba, si je Radić uredil taktiko tako, da bo poslal v Beograd svoje pomožne čete, klerikalce in spahovce, sam pa ostane s svojo stranko doma. Formalna odločitev pade v tem oziru na velikem zboru Radićevih HRSS, ki je sklican za 15. aprila v Zagreb.

Danes dopoldne ob 11. so se sestali v predsedništvu vlade v Beogradu se mušiči ministri, ki so razpravljali o predlogih, katere naj gosp. Pašić stavi demokratom. Iz južne Srbije so dosele vesti o novem močnem gibanju komitativ ter je vlada sklepala o korakih, ki jih bo treba napraviti, da se to gibanje pravočasno zaduši.

Madžarska prizadevanja za zbližanje z Malo antanto

MADŽARSKI LISTI POTRjujejo VESTI O OBISKU GROFA BETHLENA V PRAGI IN BEOGRADU.

Budimpešta, 9. aprila. j. Po izjavah ministra Daruvarja, da je Madžarska pripravljena pogajati se glede rešitve vseh nerešenih vprašanj s Češkoslovaško in ostalimi državami Male antante, se pričakuje v kratkem naznanilo o oficijelnem obisku min. predsednika grofa Bethlena v Pragi in Beogradu. Sedaj se čaka le še na tozadevni odgovor iz obeh prestolic, ki bo prejkone ugoden.

Budimpešta, 9. aprila. s. Priprave za

izpremembo zunanepolitičnega prava Madžarske se nadaljujejo. Že več dni objavljajo listi, ki so v zvezi z zunanjim ministrom, izjave, iz katerih se da sklepati, da so poizkusi za zbližanje Madžarske z Malo antanto, dobili že konkretne forme. Po teh izjavah je pričakovati, da se v kratkem uradno naznani, da bo ministrski predsednik grof Bethlen v najkrajšem času posetil Prago in Beograd.

Poroka princezinje Jolande

Rim, 9. aprila. j. Danes ob 10. uri dopoldne se je vršila v kvirinalski kraljevi palači civilna in cerkvena poroka najstarejše hčerke italijanskega kralja princezinje Jolande z grofom Calvijem. Za poročne svečanosti so se že dalj časa vršile obširne priprave in princezinja je dobivala z vseh delov Italije dragocena poročna darila. V soboto sta kralj in kraljica priredila svečan sprejem, pri katerem je bil sprejet najprej ves diplomatski zbor s francoskim poslanikom Barrerom na čelu, ki je čestital novoročencema. Kralj je poslal rimskemu županu 100.000 lir za mestne uboge.

Danes je bilo vse mesto slavnostno okrašeno, posebno pa še kraljeva palača na Kvirinalu. Cerkevna poroka se je vršila v Capella Paolina na Kvirinalu, izvršil jo je dvorni kaplan. Takoj nato se je vršila civilna poroka, katero je izvršil ministrski predsednik Mussolini s senatnim predsednikom Tittonijem, ki je fungiral kot kronski notar krone. Nekaj minut po dvanaestih je bila ceremonija končana.

Popoldne sta se po slavnostnem obedu pri kralju odpeljala novoročencema s posebnim vlakom v San Rosore, kjer sta bila slovesno sprejeta, nakar sta se v avtomobilu podala na kraljev grad v Racconigiu, odkoder odpotujeta čez 14 dni v Calvijev grad Pinerollo.

Šanje, ali je škoda, ki bi jo v slučaju vstopa v vlado imela stranka, visoko odtehtana s koristmi, ki bi jih v tem slučaju imela država. O tem bo imel odločati poslanski klub demokratske stranke. Mnenja se bodo krizala, taktični pogledi se bodo borili med sabo. Zopet enkrat bodo pogledi vse države obrnjeni na dvorano, kjer bodo zborovali poslanci jugoslovanske demokracije.

Plamenac izgnan iz Italije

Rim, 9. aprila. l. Na zahtevo beograjske vlade, naj se ji izroči ali izžene bivši črnogorski ministriški predsednik Plamenac, ki venomer intrigira in propagira vstajo zoper jugoslovansko vlado v Orni gori, je v četrtek rimska vlada odredila, naj se Plamenac izžene iz Italije. V soboto so Plamenaca trije karabinjerji pospremili v Napoli, odkoder potuje sedaj v New York.

Milan, 9. aprila. j. Po uradnih vestih iz Rima je bil Plamenac izgnan iz Italije iz vzrokov javne varnosti in ne na prošnjo Jugoslavije, ki sploh ni prosila za to.

Slamaža madžarskih fašistov

Budimpešta, 9. aprila. j. d. Vodja madžarskih fašistov Štefan Friedrich, ki se je bil podal pred tedni na pompozno naznanjeno propagandno potovanje v Italijo in Turčijo, da izvede pobratimstvo z italijanskimi fašisti in Kemalovimi nacionalisti, se je vrnil precej neopazeno nazaj v Budimpešto. Napram novinarjem, ki so hoteli izvedeti podrobnosti o njegovem potovanju, je bil zelo rezerviran. Le uredniku lista «A Reggel» je resignirano izjavil, da v Rimu ni mogel dobiti zagotovil, da bo Italija dosledno podpirala madžarske težnje. Z Mussolinijem se ni imel prilike se sestati. Glede Friedrichovega sestanka s Kemal pašo, v katerem so svoj čas zmagovalno poročali madžarski nacionalistični listi, potem pa nenaodoma utihnil, pa tudi «A Reggel» ne ve povedati ničesar konkretnega. Opozicijski listi izražajo zato sumnje, da Friedrich tudi s Kemalom ni govoril, kakor ne z Mussolinijem. (Glej o tem tudi naše poročilo v rubriki «Po svetu».)

Pogajanja za reparacijski sporazum med zavezniki

LOUCHEURJEV USPEH V LONDONU. - PARALELNA AKCIJA SOCIALISTIČNIH STRANK.

Pariz, 9. aprila. l. Loucheur je po svojem prihodu iz Londona v Pariz takoj posetil Poincarreja in Milleranda. To dejstvo spričuje, da je bila njegova misija v Londonu res oficijelna. Čeprav so vse oficijozne izjave silno rezervirane, je vendar skoraj gotovo, da se je Loucheurju posrečilo odstraniti nasprotja, ki so se v zadnjem času pojavljala v vedno večji meri med Francijo in Anglijo. Pridobil je angleško vlado, da bo podpirala Francijo, ako ta nastopi z novim, umernejšim reparacijskim načrtom.

V kratkem se nameravajo sestati vsi zavezniki. Baje se na tem sestanku sestavi medzavezniški načrt za rešitev vprašanja reparacij.

Rim, 9. aprila. s. Pariške vesti o novem reparacijskem načrtu zaveznikov se razlagajo v takajšnjih političnih krogih v tem smislu, da se reparacijski problem približuje končnoveljavni razjasnitvi. Tudi potovanje Jasparsja v Milan in Loucheurja v London se smatrata za znak, da se zavezniki pogajajo o tem novem načrtu.

SOCIALISTIČNO POSREDOVANJE

Berlin, 9. aprila. s. Poslanec Vincenc Aureol, ki se je pred kakimi desetimi dnevi pogajal kot zastopnik socialistov zaveznikih držav v Berlinu z nemškimi socialistimi demokrati o reparacijskem vprašanju in o ruhrski akciji, je v «L'Ere Nouvelle» objavil socialistični reparacijski načrt ter izjavil, da more po dobljenih informacijah potrditi, da je velika večina nemških industrialcev danes pripravljena, nuditi močna jamstva, ki so paš vredna, da se proučijo. Dosedaj je prišel do utemeljenega prepričanja, da je nemška vlada že sedaj pripravljena pogajati se z zavezniki vladami, da se doseže fakični in končnoveljavni sporazum v reparacijskem vprašanju.

Turški odgovor izročen zaveznikom

TURŠKA VLADA IZRAŽA UPANJE NA SPORAZUM IN PRISTAJA NA OBNOVO POGAJANJ.

Pariz, 9. aprila. l. Včeraj je bil izročen članom medzavezniške komisije v Carigradu odgovor angorske vlade na zadnjo zavezniško noto. Nota vsebuje nekatere pridržke gospodarskega in finančnega značaja, v splošnem pa je pisana v prijaznem tonu in predlaga začetek konference v Lausanne za 20. t. meseca.

Carigrad, 9. aprila. s. V odgovoru zaveznikom izraža turška vlada svoje zadovoljstvo nad tem, da so zavezniki pripravljani razpravljati o gotovih točkah turških protipredlogov, ki ne vsebujejo nobenih bistvenih, za zaveznike nesprejemljivih izprememb. Turška vlada je zadovoljna tudi vsled tega, da sprejmejo zavezniki novo besedilo pogodbe in da priznavajo reciprociteto v postopanju z inozemci. Nota izraža dalje presenečenje.

RAZPRAVE V ANGLEŠKEM PARLAMENTU.

London, 9. aprila. j. Danes je bila prva seja spodnje zbornice po velikonočnih praznikih. Na vlado je bilo stavljenih več vprašanj o vsebini in pomenu razgovorov angleških ministrov z Loucheurjem. Bonar Law, ki je že popolnoma okreval, je odgovoril, da so ti razgovori imeli le splošno značaj.

Na vprašanje liberalnega poslanca, ali je v lastnem imenu ali v imenu vlade podal izjavo, da se je Anglija odločila za aktivnejšo politiko v ruhrskem vprašanju, je Bonar Law odgovoril, da se s tem sploh ni razpravljalo.

Angleška socialistična stranka bo reparacijski načrt antantnih socialistov proučila na svoji seji v sredo.

IZ PORUHRJA.

Curth, 9. aprila. l. Pogreb trinajstih ustreljenih nemških delavcev, ki bi se bil imel vršiti že v soboto, se je preložil na torek zjutraj. Isto uro, ko se bodo v Essen vršile pogrebne svečanosti, bo v Berlinu pod predsedstvom predsednika Nemčije imel žalno sejo Reichstag in pe vsem mestu bodo na uro pogreba zvonili mrtvaški zvonovi.

Francozi so mestu Essen naložili globo 105 milijonov mark zaradi umora francoskega vojaka Schmidta. Obravnava zoper ravnatelja essenske Kruppove tvornice se bo začela ta teden v Werdenu.

Ker se v zasedenem ozemlju s strani Nemcev na pojavljajo več v taki meri akti sabotaže, so Francozi dovolili, da smejo biti po mestih ljudje še do 9. zamesto do 6. ure na cesti. V Mannheimu so zasedbene oblasti zaplenile na pošti tri milijarde mark, ki so bile iz Berlina poslane za manheimsko filijalko Reichsbanka.

V ostalem je položaj neizpremenjen.

Izgon menihov iz Rumunije

Dunaj, 9. aprila. s. «Reichspost» javlja iz Kološvara: Na seji zbornice dne 31. marca se je sprejel od senata že aprobirani zakonski načrt, s katerim se vsem duhovnim kongregacijam izvzemši grško-pravoslavnim in grško-unijatskim prepoveduje naseljevanje in delovanje na ozemlju rumunske države. S tem se ustavi dosedanje delovanje cisterjancev, minoritov, frančiškanov, kapucinov, usulijevih bratov, šolskih sester in uršulink.

ŠKODOVE TVORNIC E USTANOVE PODRUŽNICO V JUGOSLAVIJI?

Praga, 9. aprila. j. Kakor javlja «Česke Slovo», nameravajo škodove tvornice ustanoviti v Jugoslaviji svojo podružnico. V ta namen se vrše že pogajanja za nakup nekaterih premogokopov.

DELOVNI PROGRAM ČESKEGA PARLAMENTA.

Praga, 9. aprila. j. Jutri prične parlamentarno zasedanje parlamenta, čigar delovni program je zelo bogat. Rešiti mora novi zakon o socialnem zavarovanju, zakon o varstvu najemnikov, tiskovni zakon, devizni red, zakon za varstvo valut itd.

ARETACIJA BIVŠEGA BOLGARSKEGA VOJNEGA MINISTRA.

Sofija, 9. aprila. j. Bivši vojni minister Tomov je bil na podlagi proti njemu izdane obtožbe aretiran.

Borza dne 9. apr.

Zagreb, devize: Duna 0.14075 — 0.14175, Berlin 0.475 — 0.477, Budimpešta 2.20 — 2.325, Bukarešta 46 — 47.50, Milan 494 — 495, London 466 — 468, Newyork ček 98.75 — 99.50, Pariz 650 — 660, Praga 298.50 — 299.50, Švica 1832.50 — 1840, Varšava 0.23 — 0.235, valute: dolar 97.50 — 98, lire 487.50 — 489, efekti: 7 odst. investicijsko posojilo 69.50 — 70, Kranjsko deželno posojilo 85, Ljublj. kreditna 230 — 240, Slavonska 109, Praštodiona 1022.50 — 1027.50, Slovenska eskomptna 159, Trb. premogokopna 750 — 775.

Beograjska borza in novosadska blagovna borza ste bili radi velikonočnih praznikov zaprti.

Curth: Berlin 0.0258, London 25.48, Newyork 548.50, Pariz 36.75, Milan 27.16, Praga 16.30, Budimpešta 0.125, Beograd 5.45, Sofija 4.15, Varšava 0.0125, Duna 0.007650, avstr. krone 0.0077.

Dunaj, devize: Beograd 707.50 — 709.50, Berlin 3.35 — 3.65, Budimpešta 15.55 — 15.65, London 331.300 — 331.906, Milan 3528 — 3531, Newyork 71.065 — 71.215, Pariz 4778 — 4790, Praga 2125 — 2131, Sofija 544.50 — 545.50, Varšava 1.61 — 1.71, Curth 13.020 — 13.050, valute: dolarji 70.740 — 71.040, levi 523 — 527, marke 3.20 — 3.50, funti 329.600 — 330.600, franc. franki 4719 — 4749, lire 3494 — 3509, dinarji 702.50 — 706.50, poljske marke 1.41 — 1.71, leji 325 — 327, švic. franki 12.930 — 12.990, češke krone 2108 — 2118, madž. krone 13.99

Pred petimi leti

Pred petimi leti, za velikonocne praznike leta 1918, je poslal vrhovni poveljnik srbske vojske, poznejši naš kralj Aleksander, naslednji pozdrav svoji vojski na solunski fronti:

«Junaki!

Svetle praznike Kristovega vstajenja smo dočkali tudi letos sredi krvavih vojnih dogodkov. Na zapadu, na lepih poljih Francije, naši odlični zavezniki Francozi, Angleži, Amerikanci in Belgijci lomijo s svojimi čvrstimi utrdinami najboljše sovražne sile in čakajo momenta, da gredo naprej in sovražnike končno uničijo.

Ti gigantski boji v Franciji, združeni s herojskimi napori našimi in naših zaveznikov na macedonski fronti bodo ustvarili naše narodno ujedinjenje, prinesli bodo pravico in svobodo našemu troimenemu narodu Srbom, Hrvatov in Slovencev in celemu slovenskemu rodu.

Veliki cilji zahtevajo velike napore, velike žrtve in vztrajnost do konca. V tem se zrcalijo vrline naroda in njegova pravica do življenja, kakor smo mi to neštetočkrat dokazali pred celim svetom. Mi se ne borimo samo za nas, temveč tudi za naše otroke, za naše potomce, za bodoča pokolenja. Za nje prenašamo in bomo prenašali do konca vse potrebne žrtve, kakor se je tudi Krist žrtvoval za slovenski rod.

Bodite prepričani, da te naše žrtve ne bodo zastonj. Z božjo pomočjo nam one prinesejo vstajenje naše lepe domovine in ujedinjenje z ostalimi našimi dičnimi brati Jugoslavlani.

V tem imenu vas pozdravljamo, pozdravljamo junaki, s Kristusom Voskrese.

Aleksander.

Kravska sobota v Slovenski Bistrici

Trije težko ranjeni v bolnici. — Zarizenost nemškutarjev. — Hujška ne klerikalcev.

Maribor, 9. aprila.

Poročilo «Jutra», da so klerikalci poleg drugih pristašev mobilizirali tudi Nemce in nemškutarje je najboljšje potrdila nahujskana druhal sama se v usodni noči od sobote na nedeljo s svojimi izpadi po odhodu Orjunašev. Klerikalci so sicer pozvali pristaše iz vse okolice, celo iz Poljčan so jih pripeljali tri vozove, vendar pa so že zvečer dobili v njihovi armadi, ki je štela par sto ljudi, premoč nemškutarji in Nemci. Izživljanja in psovke, ki so letale na Orjunaše, so bile po večini nemške po večini seveda v znanih spodnještajerskih nemških spakedrankah. Tudi streljali so največ Nemci in nemškutarji, od domačih kmečkih fantov so imeli nekateri nože. Parkrat je bila situacija prav kritična, ker je mesto slabo razsvetljeno, krogle pa so kar frčale križem po zraku. Pravo jedro protinacionalnega elementa pa se je pokazalo po odhodu Orjunašev iz mesta. Ko se je namreč čutila renegatska druhal varno, je napadla krog polnoči trgovino klerikalnega veljaka Slovenca Alojzija Pinterja, ki je bil prejšnji mesec na zahtevo klerikalcev imenovan gerentom slovenske bistrškega okrajnega zastopa, razbil so mu vse šipe na hiši in trgovini. Današnja «Straža», ki prinaša članek najostudnejših psovok Orjunaših in neresnično zavito poročilo o dogodkih v Slovenski Bistrici, trdi, da so Orjunaši vrgli bombo in ne omenja niti z besedico napada na Pinterjevo hišo, čeprav je g. Pinter odbornik v mnogih klerikalnih društvih in korporacijah.

Včeraj je poslalo okrajno glavarstvo v Slovensko Bistrico vladnega tajnika g. Mulačka, da na lico mesta preišče dogodke.

Od ranjenih so doslej v Mariboru v bolnici trije, ki so se pripeljali v nedeljo z avtomobilom g. Attemsa iz Slov. Bistrice. Najtežje rano ima 21letni Lunežnik, kmečki sin iz slovenjebistrške okolice, ki je ranjen na nogo v levo stegno. Nadalje sta v mariborski bolnici 29letni čevljarški pomočnik Ivan Soršak, ki ima več drobcev v levi nogi in 42letni kovač Anton Podplatnik, ranjen od bombnih drobcev v desno stran oprsa. Slednji je tako zarizen negat, da v nedeljo v bolnici sploh ni hotel razumeti slovenski. Šele danes se je spomnil slovenskega pokolenja in govoril v materinščini. Vsi trije pa so izven vsake nevarnosti. Govorica, da je eden ranjenec umrl, torej ne odgovarja resnici.

Oblasti so seveda zopet energično na delu pri iskanju krivcev... Pri nedeljskem klerikalnem shodu v Mariboru sta na primer dva Orjunaša ugovarjala hujšajočim govorom klerikalnih poslancev, pa ju je policija takoj pograbila in oddala sodišču, češ da sta medklicatelja gotovo skrivaj spopada v Slovenski Bistrici...

Slov. Bistrica, 9. aprila. Včeraj se je tu mudil v svrhu polzevob glede obnega zbora «Orjuna» vladni tajnik okr. glavarstva v Mariboru Mulaček. Bomba, ki je eksplodirala v veži hotela Neuhold je težko ranila Soršaka Ivana iz Vrhljega in Podplatnika Antona, kovača pri Verniku iz Kovače vasi in Lunežnika Lipeza iz Kovače vasi. Lahko ranjen so Petrovnik Alojzij iz Šmartna in neki Justinek.

Kakor se je zvedelo je napadale organiziral znani izživca, župan Ferdinand Vernik iz Kovače vasi. Sicer bo še preiskava vse natančne dognala. Da se je napad na Orjunaše organiziral je jasno, ker so po prihodu Orjunašev iz Ljubli-

ne kolesarji švigali po mestu ter napovedovali v okolici prihod Orjunašev. Tudi so se zbirale grupe, katere je pa orožništvo pridno razganjalo. Skrajna prednost nemškutarjev pa je, da so po odhodu Orjunašev trgovcu A. Pintarju razbili šipe s težkimi kamni.

V pondeljek jutraj so klerikalci in nemčurji, udeleženci poboja v Slovenski Bistrici, na povratku iz Slov. Bistrice okoli 600 m nižje od postaje Poljčane napadli osební vlak, ki pelje o polnoči iz Maribora in s katerim so se vračali Orjunaši. Vlak se je moral ustaviti, ker so nemčurji in klerikalni napadalci, ki so kričali: «Fuj Orjuna» in podobno, streljali proti njemu. Ko se je vlak ustavil, so napadalci že zginili v temi. Na vagonih se je potem ugotovilo okoli 30 strellov.

Mussolini o pogajanjih z Jugoslavijo

Rim, 7. aprila.

Včeraj v petek popoldne je Mussolini na seji ministrskega sveta izpreno poročal o pogajanjih z Jugoslavijo, Avstrijo in Poljsko. O pogajanjih z Jugoslavijo v Opatiji je izjavil:

«Pariteta komisija, ki se je po določbah santamargheritskih konvencij sestala v Opatiji 1. marca, je začela svoje delo z obravnavanjem izpraznitve Sušaka, ki se je tri dni potem tudi izvršila. Pri tej priliki se je komisija zahvalila italijanskim zasedbenim četam za njihovo viteško zadržanje za časa okupacije. Potem je komisija razpravljala o provizorni uredbi o tranzitu in prometu med Reko in Sušakom, ki bo veljala za dva meseca. Organizirala je tudi mejni promet med Kastvom in obmejnimi ozemljem. Jugoslovanska delegacija je takoj po izpraznitvi Sušaka najavila svojo rezervno, češ, da izpraznitve ni v skladu s konvencijami, ker sta ostala Baroš in Delta zasledena po Italijanih. Zoper to trditve je postavila italijanska delegacija ugotovitev, da je Italija dobesedno zadostila določbam konvencij, ki govore samo o izpraznitvi Sušaka.

Potem je italijanska delegacija predložila načrt konzorcija reškega pristanišča, ki bi obstojal iz zastopnikov vseh treh zainteresiranih držav. Ta načrt predvideva za reško pristanišče mednarodni značaj in dopušča možnost posebnih privilegijev in posebnih jamstev za vsako izmed udeleženi držav, kakor bi to zahteval prosti razvoj prometa. Zoper ta načrt je jugoslovanska delegacija zopet prišla rezervo v obliki svojega načrta, po katerem bi bila Baroš in Delta izključena od enote reškega pristanišča in bi pripadala pod suvereno upravo Jugoslavije. Italijanska delegacija je formalno izjavila, da ne more sprejeti načrta, ki bi rušil enotnost reškega pristanišča in tako škodil reški državi. Italijanska delegacija je nato predložila modifikacijo svojega načrta, ki je po možnosti upošteval tudi jugoslovanske protizahteve, vendar do sporazuma ni prišlo. Seje so se dne 14. marca odgodile in se bodo v kratkem zopet pričele.

Potem je poročal Mussolini o obisku poljskega zunanjega ministra Skrzynskega in avstrijskega kancelarja Seipja. Glede rimskih pogajanj za trgovinsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo je izjavil Mussolini, da ta pogajanja ugodno napredujejo in da se je posebno glede tarif že ugotovilo sporazumljenje, glede ostalih vprašanj pa jugoslovanska delegacija ravno sedaj čaka na nove instrukcije iz Beograda.

Politične beležke

Med dvema stoloma. Mesto v Beogradu je ronal dr. Korošec po volitvah k Radiću v Zagreb. S tem se je v Beogradu onemogočil in uničil vse upe in nade svojih volilcev. Včeraj pa poroča «Slovenec», da je imel podpredsednik HRSS dr. Maček dne 22. marca v Poljčanah nekaj ustanovni občni zbor Radičeve stranke. «Slovenec» radi tega ozlovoljen piše, da je stvar političnega okusa, če smatra gosp. Radić čas, ko je z njim SLS v dogovoru, kot primeren za organizacijo svoje stranke v Sloveniji. Videti je, da bo ostal dr. Korošec med dvema stoloma. Enega si je izpodnesel sam, drugega pa mu žaga njegov zaveznik Radić.

Resolucije s klerikalnega shoda v Mariboru. Na nedeljskem «manifestacijskem» zborovanju, ki se je vršilo v zelo skromnem obsegu v dvorani gostilne «Gambrinus», so bile sprejete sledeče resolucije: «1.) Zbor SLS mariborskega okrožja z dne 8. aprila v Mariboru naroča izvoljenim poslancom SLS, da pod nošenim pogojem ne odneha od zahteve po gospodarski zakonodaji Slovenije in da odklonijo sodelovanje v vsaki vladi, ki ne bi dala zadostnega jamstva za izpolnitev te zahteve. Zahtevamo, da vlada takoj ukrene potrebno, da odstrani grožnjo gospodarsko propast, ki grozi slovenskemu ljudstvu, in da zboljša naravnost neznojni položaj vseh delovnih slojev, posebej državnih nameščenec in železničarjev, ki postaja vsled nebrzičnosti vlade tako kritičen. Da ogroža objektivnost in nepristranost naše državne uprave in s tem tudi avtoriteto državnih oblasti. Zbor

SLS zagovarja Jugoslovanski klub, da je slovensko ljudstvo voljno vztrajati v boju za te svoje zahteve do skrajnosti in da se ne plaši nobenih žrtv pri dosegu teh svojih zahtev. — 2.) Zbor pozdravlja blok Slovencev in Hrvatov kot parlamentarno zvezo. — Na zboru so govorili od predsedništva dr. Leskovar, poslanec Vesenjak, Pušenjak in Zebot, ki je napadal najbolj Orjuna, nadalje poslanci Davorin Kranjc, Faleš iz Slivnice in Berjanič ter Geza Stifter evangelist iz Premurja, ter železničar Fran Lajež.

«Intervencija krone.» Pod tem naslovom približuje «Politika» v svoji velikonočni številki dolg članek, v katerem predlaga, da vzame rešitev krize v svoje roke krona na ta način, da pokliče voditelje revizijskih strank na posvetovanje, na katerem naj bi se sporazumeli. Svoj članek zaključuje «Politika»: «Tudi mi smo za to, da se pristopi reviziji, ali z omejitvijo, da ostane, dokler se ne izvede revizija, v veljavi sedanja ustava. Nahajamo se na zgodovinskem razpotju. Po kateri poti bomo šli, je odvisno od vseh nas, ali odvisno je to tudi od krone.»

Radiceve spletke. «Pravda» poroča, da so najnovejše Radiceve izjave razumljene v vseh političnih krogih kot nadaljevanje spletke, s pomočjo katerih misli v Beogradu razbiti vsa grupiranja, celo posamezne stranke. Sedaj Radić mnogo računa s tem, da vnovič razvije radikalno, demokratiško in zemljoradniško stranko. V zvezi s temi spletkami je vest iz Zagreba, da se bo bivši ban Tomljenović ponovno pogajal z Radićem in ga dovedel v stik z gosp. Davidovićem.

Po svetu

— Štefan Friedrich in Kemal-paša. «Pester Lloyd» prinaša poročilo turškega lista «Sadaj Hak», ki izhaja v Smirni, o bivanju Štefana Friedricha v Turčiji. Friedrich je sporočil uredniku lista «Sadaj Hak», da je voditelj madžarske nacionalistične stranke in da je došel v Turčijo kot zastopnik madžarskega naroda, da poseti Kemal-pašo. Nato je izjavil, da je madžarski narod poklonil Kemal-paši meč z dijamanti in da mu je bilo darilo odposlano po posebnem kurirju, članu turškega poslanstva v Budimpešti. Friedrich pa se je silno začudil, ko je naenkrat doznal, da turška vlada ne ve ničesar o tem meču in da ga Kemal-paša sploh ni prejel. Friedrich je tudi izjavil, da je prošil za razgovor s Kemal-pašo, da pa že štiri dni čaka zamanj za odgovor. «Zastopnik madžarskega naroda» je torej doživel polom v Italiji in v Turčiji.

Denar iz aluminija v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da bo avstrijska republika v najkrajšem času začela kovati denar iz aluminija. Najmanjši denar bo stokronski novc. Avstrijski finančni krogi se bavijo tudi z uvedbo nove računske enote, ki bo imela za 500 ali za 1000 sedanjih avstrijskih kron posebno označbo. Nove papirne bankovce namerava Avstrija izdati po ameriškem vzorcu in tudi v takem formatu.

Svetovna razstava v Milanu. Iz Milana poročajo, da se je italijanski ministrski predsednik Mussolini ob priliki svojega bivanja v Milanu sestal z milanskim županom in z njim razpravljal o gospodarskem položaju Italije. Ob tej priliki je bilo sklenjeno, da se priredi leta 1928. v Milanu veliko svetovno razstavo, ki bo trajala od 24. maja do 14. novembra.

Nekaj števk o komunistični Rusiji. Avtentično informirani finski listi prinašajo sledeče številke iz sovjetske Rusije: Prvega marca letos je bilo v Rusiji 818.193 organiziranih komunistov, med njimi 410.413 aktivnih članov, 117.924 kandidatov ter 189.839 članov mladinskega naraščaja. Žen je bilo organiziranih 30.434. Komunistična stranka je po razredni pripadnosti razdeljena takole: 44,4 odst. njenih pristašev je delavec, 26,7 odst. kmetov, 22,2 odst. uradnikov, ostali poklici so v stranki zastopani s 6,7 odst. Ta račun je sestavljen za celo sovjetsko Rusijo izvenšir republiko Daljnega vzhoda.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Torek, 10.: «Siroti Anka», spevoigra. Pevski zbori malih Slovencev. Prireditelj «Splošnega ženskega društva». — Začetek ob pol šestih popoldne. Izv. Sreda, 11.: «Otok in Struga». C. Cetrtek, 12.: «Othello». D. Petek, 13.: «Idijot». A. Sobota, 14.: «Hedda Gabler». Gostuje Marija Vera. B. Nedelja, 15.: ob 15. «Ugrabljenje Sabine» izv. Oh 20.: «Hedda Gabler». Gostuje Marija Vera. Izv. Pondeljek, 16.: «Hedda Gabler». Gostuje Marija Vera. C.

Ljubljanska opera.

Torek, 10.: «Tosca». Gostuje gdč. Hana Pirkova. A. Sreda, 11.: «Janko in Metka». B. Cetrtek, 12.: «Rigoletto». E. Petek, 13.: «Plesni večer». Izv. Sobota, 14.: «Carostrelec». C. Nedelja, 15.: «Janko in Metka». Izv. Mariborsko gledališče. Torek, 10.: «Kovarstvo in ljubezen». A. Sreda, 11.: «Škrjancov gal». C in kuponi. Cetrtek, 12.: «Velika noč». B.

Celjsko mestno gledališče.

Sreda, 11.: «Operni večer». Pojejo člani zagrebškega gledališča. Abonma.

Gostovanje Hane Pirkove v Ljubljani. Gdč. Hana Pirkova gostuje na ljubljanski operi še danes v naslovni vlogi «Tosca». Pri tej predstavi poje vlogi Cavaradossija g. Simenc, vlogo Scarpia g. Balaban in vlogo cerkovnika g. Zupan. Rod A.

Gostovanje Marije Vere v ljubljanski draml. Ga. Marija Vera nastopi prihodnjo soboto, nedeljo in pondeljek v naslovni vlogi Ibsenove drame «Hedda Gabler». Sobotna predstava se vrši za red B, nedeljska za izven in pondeljska za red C. Abonenti ostalih redov so to gostovanje že imeli.

Gdč. Zdenka Zikova v Pragi. Naša operna pevka je na povabilo ravnateljstva Narod. divadla v Pragi v tekoči sezoni že drugič gostovala minuli teden. Kot Mařenka v «Prodani nevesti» je zela velik uspeh ter kot «Tosca» ogromno navdušenje. Bila je neštetočkrat klicana pred zastor. Kakor čujemo, se češki krogi trudijo, da bi pridobili gdč. Zikovo za češkoslovaško opero, a da je že podpisala pogodbo za slovensko opero v Ljubljani.

Josip Križaj težko obolev. Zagrebška «Riječ» poroča, da je naš rojak, operni basist Josip Križaj na velikonočno nedeljo težko obolev: ima pljučnico (pneumonia lobaris) ter je nemogoče ugibati, kdaj pevec zopet nastopi. Zato se je morala premiera Debussyjeve opere «Peleas in Melisanda» odložiti na nedoločen čas.

Gostovanje švedske pevke g. Swärdströme v Zagrebu. Znana švedska pevka gospa Walborga Swärdströme, ki je te dni gostovala v zagrebški operi. Nastopila je v Puccinijevi «Madame Butterfly». Listi ocenjujejo njen nastop za nastop srednje vrste in vrednosti.

XIV. intimni večer Hrvatskega glasbenega zavoda v Zagrebu se je vršil 6. aprila. Na njem sta odlična pevca g. Maja de Strozzi ter g. Bela Pečić proslavila svoj petdeseti skupni nastop. Pela sta «Nove popijevke» g. Petra Konjovića, s katerimi sta po soglasni sodbi kritikov dosegla velik in iskren uspeh.

F. M. Dostojevskijev «Selo Stepančikovo» na odru. Nekateri člani Hudožestvenega teatra iz Moskve so priredili za oder Dostojevskijevu novelo «Selo Stepančikovo». Dramatizirano delo so igrali za velikonočne praznike v Berlinu. Režijo je vodil Masalitinov, glavno vlogo je postal znani Hudožestvenik Pavlov. Nemška kritika z uprizoritvijo ni bila zadovoljna, dasi hvali posamezne scene in nekatere izvrstno odigrane vloge.

Sokolstvo

Iz Jug. Sokol. Saveza. Starešinstvo J. S. S. je na svojih prvi seji razdelilo referate tako kakor v prejšnji dobi, in sicer I. tajnik dr. Fux, II. tajnik Bajželj, blagajnik Kaizelj, prosveta: dr. Murnik, dr. Hadži in Gangl, manjšinski odsek Slajpah, organizacija Cobal in Slajpah, statistika: Svalgar, gospodarstvo: Deu in Turk, uredništvo Sok. Glasnika: Ambrožič, zdravstvo: dr. Ambrožič, arhiv: Marolt in Trdinova. — Seje starešinstva se vrše vsak pondeljek ob 8. uri zvečer. — Prvi zvezek spominke knjige o I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu je dotiskan in se začne razpošiljati te dni. Kdor si še ni naročil te bogato ilustrirane knjige, naj pohiti, da ne pride prepozno, ker je naklada majhna. — Poslanica Sokolstvu in resolucije sprejeta na glavni skupščini v Beogradu, sta razposlani br. društvom, kjer jih dobi članstvo. Dolžnost vsakega Sokola je, da letak dobro prečita in se ravna po njegovih vsebini.

Sokolska akademija v Mariboru, ki se je vršila snoči ob lepi udeležbi v veliki dvorani Narodnega doma, je pokazala krasen uspeh zimskega delovanja mladih Sokolov in Sokolic. Sicer je za akademije čas po zimi, vendar se je naša sokolska mladina topot tako sijajno izkazala, da se ji mora ta zakasnost odpustiti. Večer je otvoril šele pred dvema mesecema sestavljeni sokolski orkester, ki pa je pod vodstvom brata Šušteršiča kljub temu nudil v «Samostanskih mlinih» in «Ruskih odmevih» izreden užitek ter obenem sijajni dokaz, kako mnogo zamore energija tudi v kratkem času. Ves spored je bil res na višini akademije, ki jo zahteva čast Sokola. Člani kot članice so nastopili tako v težkih kompliciranih prostih vajah, kot tudi na orodju s toliko sigurnostjo in eleganco, da jim je izbrano občinstvo od točke do točke burno ploskalo. Posebno krasno so bile vaje članic s šepami in nastop «devoterice», res cvet mladine, zdrav duh v krepkih, harmonično razvitih telesih! Telovadbo in godbo pa sta še spopolnila z lepimi koncertnimi točkami g. Asić in gdč. Mezgečeva, ki je, kakor tudi njena spremljevalka gdč. Suličeva, sprejela od staroste dr. Serneca velik šopek cvetlic. Morala je seveda še dvakrat dodati. Višek zadivljenja pa so izžvali ob koncu posrečeni marmornati kipi 18 krepkih telovadcev prve vrste. Le krepko naprej po tej poti!

Obilnatna telesna vzgoja na Češkoslovaškem. Iz Prage nam poročajo: da pripravlja češkoslovaško ministrstvo za narodno zdravje in telesno vzgojo zakoniti načrt, ki uvaja telesno vzgojo na vseh ljudskih in srednjih šolah kot obližaten predmet. Zakonski predlog bo v

parlamentu gotovo sprejet, ker kaže celokupna češkoslovaška javnost velik interes za telesno vzgojo svoje mladine.

Tombola Sokola II. v Ljubljani opozarja, da je 15. april, ko se bo vršila velika tombola na Kongresnem trgu, pred durmi. Tablice (po 250 Din) se že prodajajo. Cena je malenkostna posebna z ozirom na lepe, dragocene dobitke. Ne zamudite sijajne prilike, ker tedaj se bo dobilo za 10 kron elegantno pohištvo. Kupite pa hitro.

Šah

Občni zbor Šišenskega šahovskega kluba, ki se je vršil 21. marca, je otvoril predsednik g. Zdravko Koren in pozdravil navzoča zastopnika bratskega ljubljanskega kluba, g. Pletičarja in Zupančiča. Po kratkem predsedništvu, tajniškem in blagajniškem poročilu g. Svetica je poročal klubov prvak g. Valentinčič o obeh klubovih turnirjih. Pri volitvi novega odzora so bili izvoljeni sledeči gospodje: predsednik Zdravko Koren, podpredsednik Leo Kraner, tajnik Janko Kogovšek, blagajnik Anton Svetič, odbornik Valentinčič, namestnik Ivan Kristan, Glavač in Očko ter preglednika računov Zarko Boltavzer in Arhar Franjo. Novemu odboru se poveri naloga, da izdela predlog za izpremembo klubovih pravil in ga predloži potem izrednemu občnemu zboru. Enkratni prispevek za ustanovne člane se zviša na 100 Din. Na zboru je bilo med drugim sklenjeno, prirediti zopet teoretične večere in skrbeti po možnosti tudi za močan in idealen naraščaj lepe, res idealne šahovske igre.

Razmere na južnem kolodvoru v Zagrebu

Zagrebski listi objavljajo alarmantne vesti o nevdružni situaciji na južnem kolodvoru. «Jutranji list» od 7. aprila piše že o «obustavitvi prometa» ter pravi: «Zagrebska postaja južne železnice spada med najvažnejše prometne centre v celni državi. In namesto da na tej postaji promet tako funkcionira, kakor je treba, se stalno ukinja promet, kar ima težke posledice za naše ekonomsko življenje. Razen tega so potniki izlojeni raznim nevarnostim. Pa zakaj? Postaja ima 30 činovnikov; od teh jih je danes bolnih 17 in ti so prometniki. In danes se je pripetilo, da opravljajo službo na tej postaji razni nadomestniki iz cele Slovenije ki nimajo niti pojma o prometu na tej postaji. Postaja je že danes prenatrpana ravno isto tudi druge dovozne proge, najbolj pa Zidani most-Zagreb in to baš pred Zagrebškim Zborom. Vse to je samo zaradi tega, ker direkcija ne rna reda napraviti. Njeni obolevi činovniki so zboleli od — gladi! Nekaj neverjetnega! 17 činovnikov leži gladnih in čakaj na svojo usodo. — Pred 1. so ti uradniki še nekako izhajali ker so imeli znižano ceno v kolodvorski restavraciji, ker je bila restavracija po dogovoru obvezna dajati hrano po nižji ceni uslužbencom. Po 1. aprilu jim je pa restavracija hrano tako povišala, da so drugod po Zagrebu boljše cene. Ker ni več znižanih cen, direkcija pa bogve iz katerega razloga ne more braniti svoje činovnike, sedaj činovniki dejansko gladnejo in nekaj jih je tudi padlo v nezavest. Od svojih plače morejo živeti komaj v — postelji, za težje naporno delo pa niso sposobni. To vprašanje prehrane bi se moralo rešiti hitro in radikalno v interesu mesta in države. Naš že itak slab promet trpi sedaj zaradi pomanjkanja strokovnih prometnih moči. Kam to vodi?»

Iz dopisov, ki smo jih prejeli v tej zadevi razvidimo, da je kriv vsega spor med restavracijo in direkcijo južne železnice.

Po smrti tamkajšnjega restavraterja je direkcija napravila novo pogodbo z vdo. V to pogodbo so pa pozabili sprejeti točko o popustih južnim železničarjem. Sedaj je direkcija odpovedala vdovi pogodbo ter naj bi prevzel že novi restavratier restavracijo. Vdova pa ne priznava odpovedi ter je kot represalijo odpovedala uradništvu abonentsko hrano. Uradništvo je zaman prosilo za intervencijo uprave. Končno se je javilo nasenkrat toliko uradnikov bolnih, da se je v noči od 5. na 6. moral kolodvor — zapreti. Direkcija si je skušala pomagati s substituti. Po progi je uvedla 24urno službo, za kar mora plačevati vsakemu uradniku po 25 Din dnevne doklade, nadomestnikom v Zagrebu pa plačuje po 50 Din. Uprava je mogla stvar mnogo ceneje urediti, če bi bila takoj po odpovedi abonenta plačala za približno 30 do 40 ljudi po 9,25 Din razlike v abonentskih cenah.

V železničarskih krogih v zadnjem času narašča nezadovoljstvo proti upravi Južne železnice. Zagrebški slajaj je vzbu dil mnogo ogorčenja ne le med neposredno prizadetimi uslužbenci vseh kategorij, temveč med celokupnim osebjem. Južna železnica je nedavno trdila, da nima nič opraviti z radikalnimi ljubljani, ki bi naj bile podarile kandidaturu mariborskega Nachtigalla. Vendar se sedaj trdovratno vzdržuje vest, da so bile Nachtigallove obljube glede naknadnega plačanja za devetdnevno resistenco promptno honorirane. Dobro, nič ne rečemo in če so delavci res dobili naknadno plačilo, jim bo to gotovo vsakdo privoščil. Toda potem bi se bilo prav gotovo našlo v blagajnah še nekaj denarja, s katerim bi se dale urediti neznosne razmere, v katerih živi zlasti uradništvo v Zagrebu, ki vrši tam, ločeno od svojih roduin, naporno službo.

Domače vesti

*** Zvestoba za zvestobo.** Dne 13. aprila 1918 so položili jugoslovanski in češki poslanci, zbrani v Mestni hiši v Pragi, slavnostno prisego, s katero so se zakleli, da bodo vztrajno in složno nadaljevali boj za popolno politično osvoboditev češkoslovaškega in jugoslovanskega naroda izpod avstrijskega iga. Na ta pomembni dan je bila prvič izrečena krilatca »Zvestoba za zvestobo«, geslo, ki je od tedaj vodilo češke in naše državniške pri njih delu za osamosvojitve in tesno zблиžanje obeh narodov na političnem, kulturnem in gospodarskem polju. Jugoslovansko - češkoslovaška liga proslavi petletnico tega zgodovinsko važnega dogodka z akademijo, ki se bo vršila v soboto, dne 14. aprila 1923 v dvorani Kazine.

*** Spomin na judenburške žrtve.** Odbor za prevoz v Judenburgu 1. 1918. po prejem sodu ustrelnih vojakov bivšega 17. pešpolka in odbor za postavitev nagrobnega spomenika vsem, ki so padli za našo svobodo, prosijo vse, ki hranijo posebno zanimive spomine na dogodke tistih dni v Judenburgu, Radgoni in Muhrau, da blagovolijo te spomine popisati in poslati imenovanemu odboru. Tako bi bili zlasti zanimivi spomini očitvev poteka uporov v Judenburgu, Radgoni in Muhrau, osebni spomini na ustrelnih vojakov, na njih zadnje dni itd. Posebno dobrodošli bi bili tudi spomini na dogodke v Kotoru, Pulju in Codroju, zlasti ako se tičejo ob teh prilikah ustrelnih in justicijskih oseb jugoslovanske narodnosti. Jugoslovanske dobrovoljce prosimo za popise dogodkov na solunski fronti in v Dobruđi, v koliko so ti dogodki v zvezi z junaki smrtjo posameznega slovenskega dobrovoljca. Tudi osebni spomini o življenju in razpoloženju teh junakov v obdobju v dobrovoljskih legijah morajo dvigniti in poglobiti spomin na padle hore za našo svobodo. Odbor prosi za omenjene opise in podpise do dne 24. aprila 1923 na naslov: Dr. Tone Jamar, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

*** Ljubljana na novih tisočakih.** Kakor poročajo iz Beograda, bo Narodna banka pravila jutri v promet nove bankovce po 1000 dinarjev. Na prvi strani novih bankovcev, na levi, predstavlja največja slika sv. Jurija na konju ki ubija zmaja. Druga slika predstavlja Gračanico na Kosovem. Poleg Gračanice se nahaja akvarel - glava Karagjorgija. Nad njo je beli orel; zgoraj, v sredini, desno in okoli akvarela večje raznovrstne sadja. Na naličju je naslikan orač s plugom in voli. Levo nad akvarelom leži Sarajevo, desno na vrhu Ljubljana, pod Ljubljano Zagreb, v sredi Beograd v okviru mladik. Čim pridejo novi tisočaki v promet, se ustavi cirkulacija starih 1000dinarskih bankovcev. Novi bankovci so tehnično dovršeno izdelani.

*** Demonstracija pred uredništvom »Edinosti« v Trstu.** Baje radi razžaljenja italijanske zastave v Biogradu in Dalmaciji, o čemur pa niti italijanski listi sami ne vedo ničesar povedati, je priredil v soboto, pozno zvečer oddelček italijanskih fašistov protestno demonstracijo pred tiskarno »Edinosti« v Trstu, v ulici sv. Frančiška 20. Med demonstracijo so fašisti razbili okna tiskarne in skušali vdreti v poslopje, predvsem v uredništvo, kar pa je preprečila policija. Fašisti so se nato po svojem junaštvu odstranili, ne da bi se jim kaj zgodilo.

*** Vaška tragedija.** V okolici Zenice se je odigrala te dni krvava tragedija, v kateri se zrcali spor vaške časti in velike ljubosumnosti. Stražniki so srečali na ulici seljaka Marka Jožiča s krvavim nožem v roki. Obstal je pred stražniki ter jim povedal, da je s tem nožem umoril svojo ženo in da je ravno na potu, da se javi oblasti. Jožič dela v rudokopu, a žena je bila pogosto sama doma. Stopila je v prepuščeno razmerje s seljakom Ibrovičem, Jožič, ki je o tem slišal, spočetka tega ni hotel verjeti, ko pa se je o dejstvu sam prepričal, je sklenil, da se maščuje. Žena mu je vse priznala in ga prosila odpuščanja, a on ji je v svoji maščevalnosti zasadi nož v prsa. Misleč, da je žena mrtva, se je prijavil oblasti. Izročen je bil okrožnemu sodišču v Travniku. Njegova žena Kata je sicer težko ranjena, vendar ni izključeno, da zopet ozdravi.

*** Diplomatska vest.** Dosedanji bolgarski poslanik na našem dvoru Kosta Todorov je premeščen v Moskvo kot šef bolgarske uradne misije. Todorov je že odpotoval v Sofijo.

*** Boljševiška propaganda generala Komisarova.** Znani ruski general Komisar, ki je bil radi boljševiške propagande izgnan iz naše države, je ustanovil sedaj v Sofiji boljševiško centralo za Balkan in sklical za 10. t. m. konferenco, na kateri se bo razpravljalo o organiziranju centrale in uspešni boljševiški propagandi po balkanskih državah.

*** Spomenik Runjaninu.** Profesor ametniške akademije v Zagrebu gosp. Robert Frangeš - Mišanović je pred kratkim izgotovil poprsje Josipa Runjanina, skladatelja znane naše himne »Lepa naša domovina«. Poprsje, ki je izgotovljeno v naravnih velikosti, se vlije v bron ter bo postavljeno na Runjaninov grob v Novem Sadu, in sicer na kamnitem podstavku, iz-

delanem po načrtu arhitekta Podhorškega.

*** Sanatorij za škrofulozno deco.** Ministrstvo za socialno politiko je odobrilo načrt in proračun za gradbo sanatorija za škrofulozne otroke Sanatorija, katerega stroški so proračunani na tri milijone dinarjev, bo zgrajen v Koviljaci, v najzdravljivejšem od zdravniških izvedenec priporočenem kraju. Urejen bo za 150 otrok in opremljen z najmodernejšimi napravami za zdravljenje tuberkuloze.

*** Železničarski dom v Osijeku.** Minister zaobračaja je dovolil inženjski sekciji državnih železnic v Osijeku kredit v znesku 1 milijona dinarjev za zgradbo poslopja, v katerem naj bi železničarske rodbine dobile primerna stanovanja. Z gradnjo železničarskega doma se prične že tekom meseca aprila.

*** Ukinjenje Generalnega izseljeniškega komisarijata v Zagrebu.** Lani je bil osnovan na podlagi zakona o izseljevanju generalni komisariat v Zagrebu. Letos je minister Perić ukinil izseljeniški odtok pri ministrstvu socialne politike v Beogradu, češ, da ga ni treba. Mora se priznati, da je komisariat v danih razmerah dobro deloval. Čez noč pa je radikalni g. Perić spremenil stališče. Enostavno je ukinil komisariat, njegovi posli naj se prenesejo na — izseljeniški odtok, ki ga je pred tremi meseci isti minister ukinil. Pred dobrim tednom se je pojavil v »Tribunu« pamflet zoper komisariat in, kdor pozna razmere, vé, da je to običajno dogovorjena pot za take eksperimente. To je zopet eden izmed korakov za ukinjenje ministrstva za socialno politiko, ki je v programu gosp. Pašića.

*** Reški režim proti avtonomistom.** Policijski agenti na Reki so izvršili prošli teden hišno preiskavo pri reških uradnikih Andriyonu in Codriasu, ki sta pristaša bivšega predsednika Zanelle. Kvestura je zaplenila nekoliko brošur in spomenic avtonomistične stranke. Uradnika sta bila izročena sodišču, ker sta baje zagrešila prestopke proti varnosti države, katero branijo Depoli, Ossinack in podobni tipi.

*** Izpremembe v državni službi.** Imenovani so: carinik ljubljanske carinarnice Slavomir Jurković za pisarja 3. razreda pri generalni direkciji carin; kemik Dušan Kostić za kemika 4. razreda v Ljubljani; Zivorad Purić za carinika 3. razreda v Mariboru; Ivan Bukovec za carinika 2. razreda v Radgoni; Mirko Minković za revizorja 3. razreda v Celju. Premešteni so: carinik Nikola Gjorgjević iz Rakeka v Beograd, Fran Miklavč iz Zelenikov v Maribor, Rok Pak iz Bohinjske Bistrice v Celje in Stanko Klemenc iz Ljubljane v Gornji Čmurek. Revizor Josip Kroupal je stalno upokojen. Računska officialka pri odtoku za kmetijstvo v Ljubljani Angela Podgornik-Vadnal je podala ostavko na državno službo.

*** Osebnost v Celju.** V Celju je stopil na lastno prošnjo v pokoj g. Fr. Exel, bivši začasni vodja mestne dekliske osnovne šole. V dobi najhujših persekucij je živel in deloval nad dvajset let kot neustrašen narodni učitelj v Voljniku, v trgu, ki je bil zagrizeno nemškutarsko gnezdo. S svojim tihim delovanjem v šoli je rešil marsikatero otroka našemu narodu. Želimo narodnemu šolniku, da bi živel pokoj še dolgo vrsto let. Vpokojen je nadalje Ferd. Wolf, učitelj na mestni dekliski osnovni šoli v Celju. Od preobrata ga je kot Nemca prevzela narodna vlada, a se do danes ni naučil našega jezika.

*** Inšpektor Vajda v Celju.** Inšpektor v prosvetnem ministrstvu, bivši ravnatelj pujske gimnazije, g. Fran Vajda, se je na inšpekcijskem potovanju mudil te dni v Celju, kjer je dal svojim stanovskim tovarišem zanimiva pojasnila v materialnem in organizatornem oziru srednjošolskega vprašanja.

*** Črne koze v Splitu.** Splitu se je te dni pripetil slučaj črnih koz. Umrl je triletni otroček. Oče umrlega otroka se je pred kratkim vrnil iz Zagreba v Split in je brezdomno infekcija zanešana iz Zagreba. Potniki, ki posejajo Zagreb, naj bodo previdni!

*** Umrl je včeraj v Celju gosp. Jakob Janič** v starosti 78 let. Janič je bil posestnik znanega Kapunovega gradu na Miklavškem hribu. Svoječasno je bil trgovec v Zalcu. — V Rožni dolini pri Ljubljani je v nedeljo popoldne umrla v starosti 64 let ga. Ursula Kraanc. Pogreb bo danes ob 17. uri iz Rožne doline št. 223 na pokopališče na Viču. Blag jim spomin!

*** Občni zbor pokojniškega zavoda v Ljubljani** se je vršil v nedeljo ob številni udeležbi delegatov. Po izvršenih volitvah v nadelstvo in razsodišče je podal dr. Sagadin poročilo sovesta. Inž. Suklje je v imenu delodajalcev ugovarjal predloženemu računu, zlasti za računavanju vrednostnih papirjev, in je kritiziral investicije v stavbenih podjetjih zavoda in predrago upravo. Odgovorjal mu je g. Lovšin, ki je zavrnil njegovo očitke glede investicij in slabega gospodarstva, dočim sta gg. predsednik Vederjak in dr. Zirovnik pojasnila stavbeno akcijo zavoda in oškodovanost tistih, ki pa ga ni zakrivil zavod. Po končani debati, v katero so posegli še gg. dr. Windischer, Kralj, dr. Zirovnik, Donadin in inž. Suklje, je bila sprejeta resolucija, da se imenuje posebna revizijska komisija.

*** V odbor pešakega društva »Savoca«** v Ljubljani so bili na sadnjem obdobjem zboru izvoljeni naslednji gospodje in dame: Predsednik Dražil Ivan, podpredsednik: Fratina Ludovik, tajnik: Roš Boris, blagajnik: Baraga Ludovik; odborniki: Bogataj Maks, Smerkolj Alojz, Skrem Milan, Logar Ludovik, Jeršin Ludovik; namestniki: Hubad Josip, Harmel Gustav Vlah Josko; zastavonoša: Zamljen Ivan; revizorji: Miteculinih Rudolf, Martelanc Hinko; namestniki: Bogataj Viktor, Zenski odbor: načelnica: Jezeršek Anica, odbornica: Steržaj Julča, odbor. Namestnica: Ostrovršnik Stefi.

*** Okrevališče »Jadrana«**, ki je ima Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani na otoku Rabu, se bo v kratkem izročilo prometu. Kakor hitro se od dasta razpisani službi ekonomia in bolniškega strežnika, bo mogoče v okrevališče poslati prve bolnike.

*** V službo jugoslovanske carinarnice** gotovo ne spada celjski carinik, ki je, kakor nam poročajo iz Celja, v nedeljo povzročal prave skandale na celjskem kolodvoru, kjer je bil totalno pijan. Isti gospod je drugič hud german, ki ostentativno švabčari po ulici in baje tudi v uradu.

*** Značilen dogodek se je odigral včeraj v ljubljanskih Strojnih tovarnah in livarnah.** V poslovne prostore inž. Hellerja so prišli trije gospodje, ki so se legitimirali kot člani Orjune in prosili inženjerja za pojasnilo, kaj je z očitki, ki jih iznaša proti njemu delavstvo tovarne. Inž. Heller namreč tudi kot nastavljenec slovenskega podjetja ni mogel krotiti svoje nemške žilice, ampak je neprestano izžival slovenske nameščence, jih siknal in za najmanjšo malenkost odpuščal. Ker vsi protesti niso zalegli, so se obrnili delavci na pomoč do Orjune, ki je zato poslala omenjene tri člana, da se informirajo, kako in kaj. Inž. Heller pa delegaciji ni hotel dati nikakih pojasnil in je osorno odklonil tudi delavske zahteve. Prišlo je do prerekanja in rezultat je bil, da so Orjunaki ob splošnem odobravanju delavstva obračunali z osornim Nemcem in ga odstranili iz tovarne.

*** Versko gibanje v Ljubljani v zadnjih štirih letih.** Od leta 1918—1922 je izstopilo v Ljubljani iz rimsko-katoliške vere 227, iz srbsko- in rusko-pravoslavne 14, iz evangelijske 12, iz izraelske 6 in iz drugih konfesij 2 osebi. Prestopilo je v istem času v rimsko-katoliško vero 22, v pravoslavno 154, v evangelijsko 24, v židovsko 5 in v druge konfesije 2 osebi in sicer ena v grško-katoliško in ena v islamitsko vero. V letu 1918 in takoj po razpadu avstro-ogrske monarhije ni nihče prijavil izstopa, ki so se pričeli šele leta 1919 in dosegli višek leta 1921, ko je iz katoliške cerkve izstopilo 142 oseb.

*** Lepa manifestacija bratske ljubavi.** Poročajo nam: Na pokopališču v Šostanju se je prošli petek izvršila gniljiva manifestacija bratske ljubavi ob grobu vojaškega kapetana Pante Popovića, rodom s Cetinja v Črni gori. Razen mnogobrojnega meščanstva obojega spola so pokopališču spremljali na njegovi zadnji poti tudi šostanjski Sokoli, na čelu jim starosta br. Kurmik ter tamkajšnje pevsko društvo z nadelnikom Tajnikom. Sokol je položil krasen venec na grob brata z daljnega juga, starosta br. Kurmik pa je spregovoril pokojniku v slovo, zavrnujoč s slovesno obljubo, da šostanjski Sokoli ne bodo pozabili groba, ki je danes sprejel zemeljske ostanke južnega brata, kakor tudi ne pozabijo grobov dveh bratov Slovencev, ki sta na koroški fronti žrtvovala svoje mlado življenje za skupno domovino Jugoslavijo. Slovo brata starost je vse navzoče globoko ganilo, zlasti pa navzoče ožje rojake pokopnega kapetana, ki je med brati Slovencev legel k večnemu počitku.

*** Se o požaru v Celju.** Poročali smo že o velikem požaru v poslopju trgovca Ivana Ravničarja v Celju. Dasiiravno se je požrtvovalni intervenciji požarne brigade in vojaštvu posrečilo omejiti ogenj do prvega nadstropja in rešiti večino predmetov, je škoda vendarle ogromna, ki ne bo krita z zavarovalnino. Vsi o mokrote je uničen celi strop, ki se bo moral podreti. Le trgovski lokali v pritličju so ostali popolnoma intaktni. V soboto in nedeljo se je zbirala na kraju nasreče velika množica celjskega in okoliškega pehivalstva ter je živahno debatirala o vzroku nesreče, ki je še nepojasnjen. Ako bi bilo vreme vetrovno, bi gotovo zapadli požaru tudi sosednji objekti. V tem slučaju bi bila posledica požara za mesto naravnost katastrofalna, ker se nahajajo v bližini večja skladišča, v katerih bi našel ogenj dovolj netiva.

*** Splošna stavka mestnih uslužbencev v Beogradu.** Beograjski mestni uslužbenci so proglasili včeraj splošno stavko, ker jim mestna uprava ni dovolila 70 % mezdnege povzviha. V stavki so pometali vrtnarji, grobarji, mestni vozniki in uslužbeni v občinskih tržnicah. V znamenje solidarnosti so stopili v stavko tudi uslužbeni vodovoda, plinarne in elektrarne.

*** Porodnišnica v Mariboru.** Akcija za to prepotrebno stavbo je prišla končno čez mrtvo točko ter napravila važen korak naprej. Pred par dnevi se je vršilo komisijoneli ogled zemljišča, ki je bilo dosedaj last kaznilnice in brez katerega bi bilo projektirano povečanje bolnice nemogoče. Po prizadevanju sanitetnega šefa dr. Katičiča se je posrečilo pridobiti bolnici obširno zemljišče, tako da je sedaj ustanovitve nameravanih objektov na sedanjem prostoru bolnice izvedljiva. Pri tej priliki se je dosegel tudi popoln sporazum vseh faktorjev glede napeljava skupne kanalizacije v bolnici in kaznilnici.

*** Strah na slovi vlad Slavonij.** Sremskih Karlovcih je dne 4. aprila 18-letni mladenič Mato Uljan v hipni blaženosti zaklal svojo mater in njenega očetca. Nesrečnega mladeniča so izročili opazovalnici.

*** Nočni pretep na mariborskem kolodvoru.** Na nedeljsko slavnost so mariborski gasilci povabili tudi vse nemške požarne breme iz spodnještajerskih gnezd. Zvečer je stala gruča takih ognjegašev (nemšurjev), ki so prišli iz Koroške in v Maribor, kjer so čakali na vlak in udrihali po Slovincih, ki so baje preprečili slavnost. Par slovenskih fantov je to zmerjanje nekaj časa poslušalo mirno, ko pa so »Fajerverovci« menili, da bodo tem »Orjunasem« že pokazali, sta se gruča nenkrat spoprijeli in v hipu so bili konjski nemšurji v blatu na tleh. Policija je končala prepri. To kaže, kakšen duh vlada v nemških organizacijah in kako Nemci organizirajo svojo ljudi za vsako »nedolžno« veselico, da se poveča efekt nemške prireditve.

*** Tragičen konec izprijenega človeka.** V Gorjanah v kozjanskem okraju je prebival neki Kelhar, ki je bil na jako slabem glasu. Zaradi velike surovosti se ga je bala cela okolica. Dne 22. marca 1923 je postavil posestnik Franc Novak v svojem vinogradu kole. Vinograd je kupil od Ane Kelhar, medtem ko je bil njen mož, s katerim je živel v zelo nesrečnem zakonu, v zaporu. Ko se je mož vrnil domov, s prodajo ni bil zadovoljen in je le iskal prilike, da bi se maščeval. Da bi Novaku nagajal, je Kelhar postavljene kole nasproti zopet izruval. Vse to sta se oba nasprotnika sprla. Zvečer je Kelhar Novaku k županu Škerbecu, vzel tam brez vednosti domačih puško, ki je bila nabasana samo s smodnikom. S to je šel prihodnji dan v vinograd. Ko ga je Kelhar zopet napadel, je Novak na pet korakov izprožil, da bi nasilneža prestrašil. Dosegel je baš nasprotno: komaj je utekel razjarjenemu Kelharju. Nato si je Novak preskrbel ostre naboje in je ustrelil Kelharja, ko ga je ta ponovno napadel, v prsa, drugi pa v hrbet. Dne 2. aprila je umrl Kelhar v bolnici v Krškem. Novak pa se bo moral za govarjati pred celjskim okrožnim sodiščem, dasi je ves okraj vedel, da se je hotel le rešiti nevarnega nasilneža.

*** Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik »KARO«-čevljev.** ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjenje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157.

*** Čevlji domačih tovarn Peter Kolina & Ko. z znamko »Peko«** so najboljše in najcenejše. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Nedelja v Mariboru

Maribor, 9. aprila.

Včerašnja nedelja je nudila Mariborčanom vrste presenečenj in grenke razočaranja. Po vselem in svečanem sobotnem gledališkem večeru nas je jutraj sprejelo dolgočasno deževje, v katerem so vedno gostje padale bele snežinke in tako predvsem uničile nade in smeje načrte planincev, mnogo bolj pa še tisočim mariborskim izletnikom, ki se skromno zadovoljijo z nedeljskim popoldanskim izletom. Močne armade teh godrnjačev so potem najprej pomnožile gasilce, pravilno »Feuerwehr«, katerim so prepovedali »Ausmarsch mit der Autoturbinespritze«.

Prav kisto so se držali tudi najmlajši Jugoslovenci, ki so hoteli izrabiti Belo nedeljo za cvetlični dan »Ferijalnega saveza«. Tužno in mrko so gledali dečki za tisočaki, ki plavajo z blatno vodo narasle Drave. Še huje je bilo damam in damicam, ki so že ves teden s potenciranimi spomladnim hrepenenjem čakale ob novih toaletah — ne zelene pomladi, ampak promenadnega koncerta v tukajšnjem parku, pardon, ne koncerta, ampak promenade — in že dopoldne bi imela tudi železničarska godba muzicirati na Trgu svobode pred nevesto brizgalno — a vse, prav vse je pogoltnilo nenasično nebo, ki si je drznilo s prav mefitovsko škodoželjnostjo sipati mokre kosminke in odurno nadležni do finese tanki dežek celo na Gambinov vrt, kjer bi naj avtonomistično ljudstvo na veličastni manifestaciji klicalo hosano novo pečenim zvlíčarjem ubogega naroda, kateri se je moral potem »v ogromnih masah zbrati le v dvorani gostilne ... Če pa bi bil dobri Bog dal solnce, bi, ja — bi imeli mašo in ljudski tabor na Glavnem trgu. — O ljubi bi, bi, bi!

Pa tudi popoldne božji likaj ni odjenjal: niti nogometnikov se ni smililo. Očividno ni hotel privoščiti zmago-slavja ne Celjanom, ne Mariborčanom. In tako smo se popoldne zagneti v biografie, gledališče in še Marijine družabnice so se ob orlovski muziki krepko zabavale v Narodnem domu; nekaj jih je sedelo v dvorani, druge

so igrali na odru, občeje francoski pa so ploskali ob strani. Nekdaj je bilo v Narodnem domu drugače ob nedeljah popoldne.

Pri Halbwidlu je zborovala kovinarska zadruga, doslej v slovenskih rokah. Ker pa se je ta dan že vse ekisalo, so tudi kovinarji izvolili za spremembo nemškega predsednika in admaioem dei gloriam na predlog slovenskega urarja izvolili še zagrizenega Tevtona Dadičeva v podpredsedstvo. No, kisanja je ni bilo konec. Nebo se je še bolj pooblašilo. Policija, ki je ves dan mirila nosilce defnikov, je naenkrat zaslutila »priljubljenost« teh preklicanih Orjunashev in — odpadel nam je še zadnji up veselja — Tanzabend der Feuerwehr bei Götz.

V morju črnih misli, polnih bomb in roparskih napadov sem krenil v teater in besno ploskal — ne gostovanju Sowilskega, kar so opravili drugi, ampak našemu Harastoviću, ki je vedlostojno in z neskončnim umevanjem reprezentiral vsevidno oko postave...

a. r.

VREMENSKA IZPREMEMBA

Krasnim pomladanskim solničnim dnem v preteklem tednu je sledila v nedeljo skoro po vsej naši državi močna vremenska izprememba, ki sicer ni prišla nepričakovano. V Ljubljani in na Gorenjskem je pritisnil že v nedeljo na vse zgodaj mraz, nakar je pričelo kmalu snežiti. Po ostalih delih Slovenije in tudi na Hrvaškem je dopoldne deževalo in je pričel padati sneg šele popoldne, oziroma zvečer. Hribi in brda so pobeljeni povsod s svežim snegom.

Včeraj je med deževjem naletaval sneg. Nagla izprememba vremena bo občutno oškodovala zlasti sadno drevje. Po poročilih iz raznih inozemskih mest je sklepato, da je nastopila vremenska izprememba po vsej srednji Evropi. Ponekod so nastali celo snežni viharji.

V soboto so poznavalci vremena že vedeli: Dolgotrajna doba lepega vremena je končana. Barometer pada, jug piha, marsikoga trga po kosteh. Planincem, ki so letos zelo aktivni, so od marsikatera strani svetovali, naj ostanejo vsaj topot raje doma. Naši planinci pa so svojim sportnim in nesportnim tovarišem odgovorjali, da ne bodo gledali waterpola na igrišču »Ilirije« in da si ga raje sami prirede na gorah. Sli so in imeli so srečo. V gorah je v noči od sobote na nedeljo padlo 30 do 50 cm še dovolj suhega snega in smučarji so izdatno prišli na svoj račun tudi še tokrat. V legah nižje od 1500 m pa je sneg južen, do 900 metrov ga je le še par cm in je seveda neraben. Nižje 900 m je padal pomešan z dežjem in je izdatno odpravil suho, ki je postajala že občutna. Tako je tokrat z vremenom zadovoljna večina slavnega občinstva, kar je vsekakor vredno, da se registrira, ker so takšni slučaji redki.

VLOM V TRGOVINO ČERNAK & KOMP. V LJUBLJANI

V soboto ponoči so vlomilci, ki se menda čutiljo v Ljubljani jako varne, poskusili po kratkem oddihu zopet svojo srečo. Topot pa so imeli hudo smolo, kajti oblasti so jim prišle prej, kakor so mislili, na sled in jim prikrajšale urce veselja in sladkega počitka po »trudapolnem delu«.

Na Kongresnem trgu št. 14 ima trdnja Černak & Komp. na dvorišču svoje skladišče, kjer je veliko jako pripravne blaga za razne zlikovce. V noči od sobote na nedeljo so vlomilci s ponarejenimi ključi odprli večna vrata, razbili na dvorišču okno in poskakali nato v pisarno, ki se nahaja poleg skladišča. Zanimala jih je predvsem blagajnica, v kateri so slutili precej denarja. Vlomilci so imeli s seboj vse potrebne aparate in so prišli kmalu do plena. V blagajni je bilo okoli 130.000 K denarja, ki je zginit seveda takoj v žepu sredvocev. Da bi slo delo boljše izpod rok, so v lomilci pošteno poslužili tudi raznih opojnih pi-jac, sardin, keksov in čokolade, saj je bilo vsega bogato na razpolago.

Trgovec Černak, ki je opazil vlom šele v nedeljo dopoldne, je obvestil takoj o dogodku policijo in ji dal za poizvedovanje na razpolago zanimiv material. Opazil je namreč, da so vlomilci rabili tudi njegovo orodje, iz česar je bilo mogoče sklepati, da je bil pri vladu tudi kak domač uslužbenec. In ni se zmotil. Med aretiranci, ki so se v nedeljo dopoldne mirno zabavali v kavarni »Slon«, je bil tudi neki njegov hlapec, ki je pred 14 dnevi izstopil iz službe, hodil pa še vedno spat na prejšnje mesto. Policija je dognala, da imajo tički še razne skrivnice in drži zato zaenkrat imena še tajno. Ni izključeno, da so aretirani nepridipravi v zvezi tudi z zadnjim vladom v bolniško blagajno, kjer pa so se temeljito opekli.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 9. aprila 1923

Ljubljana 308 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblakno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	757.2	1.8	sev. zsp.	sneg	9.3
Ljubljana	14.	755.4	4.0	brezvetra	dež	—
Ljubljana	21.	751.8	4.2	jug. zsp.	—	—
Zagreb	7.	756.7	5.0	sev. vzh.	—	5.0
Beograd	7.	756.7	4.0	—	—	5.0
Udaj	7.	755.6	4.0	jug. vzh.	oblačno	16.0
Praga	7.	755.8	2.0	vzhod	dež	1.0
Domost.	7.	751.2	0.0	brezvetra	oblačno	8.0

V Ljubljani: barometer nižji, temper. nižja. Sonce vzhaja ob 5.24, zahaja ob 18.43

"Krvavi kardinal"

Zgodovinski roman

XXXV.

Njegovo visočanstvo vojvoda anžovinski.

Drugi dan je aretacija maršala Ormana vzbudila v mestu in na deželi največjo pozornost in ponekod vznemirjenje. Velika množica plemičev je povsem odkrito izjavljala svojo nevoljo. Kraljica sama je pohitela v Louvre, da se prepriča, ali ta nenadni udar groma morda ne pomeni strašne nevihte zanj samo. V Louvru je našla tudi vojvoda anžovinskega, kraljevega brata. Kljub je in obljubil, da bo že poskrbel, da bodo maršala zopet izpustili. Med drugimi si mogel zapaziti v Louvru tudi grofa de Chalaisa, nervoznega, in plemiča Louvignya, bledega. Markiz de la Valette je očito kazal, da je v skrbeh. Bouteville in Beuvron sta se pojavila, vedno še v starem svojem naprotstvu, in veliki prior iz rodu Bourboncev je tekal od grude do grude in se skrbno razgovarjal z vsemi ter zbiral podatke. Cezar de Vendome pa je ostal hladen, kakor se je vedno kazal, v resnici pa je skrbno pazil, da vidi, odkod prav za prav vleče nova sapa. Na dvoru si to pot lahko zapazil tudi štiri nove anžovinske plemiče, ki jih je hotel vojvoda Anžovinski predstaviti svojemu kraljevskemu bratu, namreč gospode Cheversa, Liverdana, Fontaillasa in Bussiera.

Samo knežinje de Conde ni bilo ta dan na dvor, nje, zaradi katere je maršal Ormano bil stavljen življenje in svoboda na kocko, in je svoboda že izručil.

Kralj je v svojih sobanah dobro slišal oddaljeno mrmljanje vse te množice, ki se je bila tukaj zbrala v njegovih predsobah. Vojvoda Anžovinski vstopi sedaj k njemu, boteč mu predstaviti svoje štiri anžovinske plemiče. Toda v zasebnem salonu, ki leži pred kraljevim kabinetom, najde kraljico. Ta hip se odpro vrata kraljevega kabineta. Iz njega stopi tajnik pečata d'Aligre. Ves besen plane Gaston k njemu in glasno vpraša:

«Ste li vi dali zapreti mojega ubogega Ormana?»

Ta hip se pojavi kralj na pragu svojega kabineta. Na drugi strani salona, na nasprotnih vratih, pa se pojavi kardinal de Richelieu, ki je prišel povsem neopazeno. Gaston ne vidi niti kralja niti kardinala, in vplje nad d'Aligrejem:

«Govorite, odgovorite torej, ali ste bili vi ali ne?»

«Monsinor, zamrmra tajnik d'Aligre, dovoljujem si zatrditi Vašemu kraljevskemu visočanstvu, da nimam niti najmanjšega posla s to mučno zadevo...»

«Gospod d'Aligre!» se oglasi ta čas suhoten in rezek glas... «vi niste več tajnik državnega pečata! Odpušče ni ste!»

«Monsinor...» zamrmra odpuščen tajnik in se obrne k Richelieu, ki se približuje.

«Odidite iz Praza tekom dveh dni in se podajte na svoja posestva na Rivier!»

«Torej tudi izgnan?» klikne nesrečni tajnik.

«Da, tudi izgnan!» potrdi neizprosni kardinal. «Izgnan! Bodite hvaležni, da vas ne zadene nič hušega! Ko ste imeli čast, da ste bili tajnik pečata njegovega veličanstva, niste imeli pravice, da se opravičujete zaradi ukrepov, ki so bili ukazani v dobro države. Pojdite!»

D'Aigre odide negotovega koraka, pregan od one nemilosti, ki bi se mu še pred petimi minutami zdela, da je sploh nemogoča, in vrhu tega mora nesrečnež slišati še kraljevo besedo, ki ga povsem potolče:

«Tako je prav!»

Prisotne osebe so vse pod pezo tega usodnega trenutka. Richelieu igra visoko in odločilno igro. Gaston je ves zelen v svojem besnilu, negotov najprej, potem pa se obrne proti kardinalu in stopi za dva koraka proti njemu:

«Ste li vi bili to? ... Ste li vi dali aretirati maršala Ormana, mojega prijatelja, mojega učitelja, mojega očeta?»

Richelieu se zravna, obrne pol Gastonu, pol kraljici in resno odvažno reče: «Da, jaz sem bil to!»

Gaston obstane nekaj hipov, kakor osupnjen od te drznosti, potem pa izbruhne v jezen krik:

«Jezuit! Rdeči jezuit!»

«Monsinor,» pravi Richelieu ves blede, «vi me ne morete razžaliti in svobodno je, da me poskušate ponižati, ker dobro veste, da ne morem prositi njegovega veličanstva, naj da zapreti lastnega brata.»

«Hej, hej!» klikne sedaj kralj, stopi k Gastonu, prime ga za komolec in ukaže: «Hej, semkaj vstopite, brate!»

In ga zavrti ter skoraj porine tja proti svojemu kabinetu in stopi naglo za njim, za obema pa kraljica. Richelieu jo pogleda zmagovalno. Gaston pa skrušen sede v naslanjač in prične glasno plakati.

«Sire,» pravi kraljica, «prišla sem do vas s prošnjo, da blagovolite omiliti svoj srd proti moju, ki je med mojimi zvestimi. Toda po tem, kar sem pravkar slišala...»

«Slišali boste še kaj več!» jo nahruli Ludvik XIII. Potem stopi k njej z vzdignjeno roko, kakor da boče prijeti in dati zapreti tudi njo, ter pravi:

«Jaz sem dal zapreti vašega Ormana! ... Predno je kdo zvest vam, mora biti predvsem zvest državi, to je kralju! In pri bogu, naj bo izdajalec še toliko in še tako blizu trona, najdem jih, ker jih išče moja pravica, in njihove glave naj padejo, pa če so še tako visoke!»

Gaston, ki je bil nehal plakati, vstopa od glave do pete.

«Vaši zvesti!» pravi kralj z nepopisno ironijo. «Vaši zvesti so zarotniki, in ker jih vi podpirate, ste s tem...»

«Sire,» ga prekine Ana Avstrijska z dostojanstvom, ki se je sijajno skladalo z njeno veliko lepoto... zdi se mi, da hočete baš žaliti kraljico Francije. Prihraniti hočem to sramoto, in sicer ne kralju, niti svojemu soprogu, marveč prihraniti jo hočem plemiču. Zato odhajam in se podam zopet v svoje zavetišče v Val de Grace.»

«Na pri vseh hudičih!» zagrmli Ludvik XIII. ves iz sebe. «V Val de Grace je bilo zadnji čas preveč oseb na obisku. V Louvru ostanete, gospa! Podajte se v svoje sobane, katerih ne boste zapustili brez mojega ukaza!»

«Zbogom, sire!» ga prekine ponosna Španjolka. «Odhajam, da ne bom slišala nadaljnjih nevednih besed. Toda Evropa se bo čudila, kadar izve, kako si upajo na francoskem dvoru ravnati s hčerko avstrijskega doma!»

Predno je mogel Ludvik XIII. odgovoriti na to nepričakovano in neprikruto grožnjo, je Ana Avstrijska že zapustila torišče. Gaston trepetava ves, Ludvik XIII. pa razburjeno koraka po sobi gor in dol in s svojim mečkom pritolkova ob pete svojih škornjev.

«Naj vstopi gospod kardinal!» ukaže na to dvignjenim glasom. Potem se obrne k bratu: «Sedaj k najinim poslom, brati!»

«Sire...» se oglasi Richelieu, ki je vstopil na prvi poziv, in takoj s prvim pogledom ugotovil, v kakšnem duševnem stanju se nahajata kralj in njegov brat... «sire, prosim dovoljenja, da vprašam njegovo kraljevsko visočanstvo, s čim sem zaslužil njegovo nenaklonjenost!»

«Priznavam, da sem prišel v Louvre poln jeze proti vam!» pravi Gaston. «In, ej...» nadaljuje pri značilni kretnji kraljeve roke, «in ne zaradi vašega Ormana, sire!»

«Sijajno!» zamrmra Richelieu med zobmi. — Kajti besedica «vašega Ormana» je bila zares sijajna, mojstrska, v mojstrstvu podlosti in nečimnosti.

«Dobro torej!» godrnja kralj, že na pol potolažen zaradi nenadnega tega bratovega umika, «povejte torej, kaj je bil pravi vzrok vaše velike jeze!»

«Sire,» pravi Gaston, «bil sem razžaljen, pa še nisem maščevan. Jaz, vaš brat, sin kralja Henrika IV., še nisem dobil tistega zadoščenja, do katerega ima pravico zadnji pariški meščan!»

Ludvik XIII. postrani pogleda Richelieu, ki si grize ustnice.

«Da sem znal, da je bil maršal Ormano aretirani zaradi državnih poslov in iz državne potrebe, bil bi ga sam prvi prijel. Vsekakor pa bi se bil dovolj pazno vzdrževal, in nikdar ne bi bil pokazal svojega srda nad tem činom! Saj razume vaše veličanstvo, da je to bila le pretveza za mojo jezo!»

«Naj bi se vaše visočanstvo izvolilo jasneje izraziti!» vpraša Richelieu. «Da, brate, pojasni! Prepričan sem, da se motiš, vsaj kolikor se tiče nasaga drugega kardinala tukaj!»

«Videli boste, sire! Je li res, kardinal, da sem v dveh različnih slučajih izrazil napram vam svojo pritožbo proti nekemu mojstru borenja, z ime-

nom Trencavel? Ta človek je s svojimi besedami, svojimi kretnjami in svojimi čini proti meni učinil zločino razžaljenja veličanstva, ker je dovedel, kdo sem jaz!»

«Za boga, kardinal, je li to istina?», klikne kralj.

«Res je, sire. Vzel sem na znanje upravičeni pritožbi, o kojih govori njegovo visočanstvo.»

«Toda Trencavel do danes še ni kaznovan!» vzklikne Gaston.

«Sire,» pravi Richelieu kralju, veliki mojster policije je že zdavnaj prejel svoja navodila in ukaze. Če Trencavel do danes še vedno ni aretirani, se je zgodilo le zato, ker je vrag in zaleže za deset drugih!»

«No, vidiš, Gaston, da se kardinal briga tudi za tvoje zadeve!» pravi kralj pomirjeno.

«Tako...» pravi Gaston, kakor da še vedno ne veruje. «Potem se zahvaljujem gospodu kardinalu...»

«Monsinor...» nadaljuje Richelieu s finim nasmeškom, «če bi vi bili včeraj zvečer prisotni v ulici Courteau...»

«V ulici Courteau?» strahoma vpraša Gaston.

«Da, monsieur... baš v tej ulici! Saj veste, kje je. No, potem bi bili pač našli osem ali devet mrtvecev in še več ko toliko ranjenecov. Vse to je bilo delo tega prokletega Trencavela, katerega so moji stražniki hoteli prijeti.»

«Ej, ej,» klikne kralj radoveden, «torej je pa res vrag in zaleže za deset, ta možakar, kakor ste rekli!»

«Opasen je zares. Toda vkljub temu gade v moje roke. Je li vaše visočanstvo zadovoljno?» vpraša kardinal.

«Podajva si roke!» klikne Gaston, ki se hlini, kakor da je povsem zadovoljen s tem odgovorom. «Nisem vedel za te podrobnosti. Za boga... vašim stražnikom se je to zgodilo!... Vesel sem nad tem, kar sem izvedel, zlasti ker imam tako priliko, da vam izkažem veliko uslugo...»

«Kakšno uslugo izkažeš kardinalu?» vpraša kralj dobre volje.

«Sire, štirje plemiči mojega doma so rešili življenje kardinalovemu bratu, kardinalu Alojziju de Richelieu... To so bili štirje anžovinski plemiči, neustrašeni in iz dobrega starega rodu, junaki, ki so čuvali nad življenjem kardinalovim, in zato sem jim obljubil, da jih predstavim vašemu veličanstvu.»

Trboveljski premog in drva

stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Velika izbira

rokavic
nogavic

A. Šinkovic nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.

LOKOMOBIL

z 90 do 120 konjskih sil, stabilni ali napol stabilni,

želimo kupiti.

Ponudbe z označbo sestave, letnice zgradbe in do-
sedanje uporabe naj se naslovijo na: **Prvo hrvatsko
štedionico v Zagrebu, Industrijski oddelek.**

Poizkusite svojo srečo!

Izžrebanje **V. razreda 5. kola državne razredne
loterije** traja od **7. do 30. maja t. l.** V tem razredu
se ima izžrebat 40.000 števil (od vsega 100.000) z dobitkom
Din 14.820.000.

Razen premije Din 600.000 so še dobitki po: 400.000, 200.000,
150.000, 100.000, 80.000, 70.000, 60.000, 50.000, in v večjem
številu po 30.000, 20.000 dinarjev itd.

Cena srečkam za V. razred 5. kola je nastopna:

1 cela srečka s poštnino . . . Din 242.—

1/2 srečke 122.—

1/4 srečke 62.—

Kdor želi udeležiti se tega poglobitnega žrebanja, naj takoj
pošlje denar po poštni nakaznici, z oznako točnega naslova, da si
pravočasno osigura srečko. Po prejemu denarja takoj pošljem srečke.

Državne razredne loterije

ovlašćeni prodajalec

ALEKSANDER R. PAVLOVIĆ
BEOGRAD — Jakšićeva 15.

Obvestilo.

Obveščam slavno občinstvo, da
kunjem stare obleke, čevlje,
pohištvo itd. Grem tudi na dom.

Martin Dramé 597
Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje šte. 29.

Odda se

krasno stanovanje
v sredini Ljubljane,

obstoječe iz 4 velikih svetlih sob,
kuhinje, predsobe, shrambe itd., za
več let neodpovedljivo. Zmožni re-
fektant naj pošlje svoje ponudbe
pod šifro „STANOVANJE“ na:
Anončno družbo Aloma Company,
Ljubljana, Kongresni trg 3. 585

Naprodaj je hiša

v Ljubljani, Poljanska cesta št. 13,
trinadstropna, z vrtom. Več se poizve
v pisarni odvetnika dr. D. Majarona
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 18. 580

Prazno sobo

išče boljši dobro situirani gospod proti
dobri plači. Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Dobra plača“. 586

PRISTNI

tirolski ločni
za sportne obleke, solidno in trpežno blago
pri trdki 59/V1

H. & E. Skaherné, Ljubljana, Mestni trg 10.

Priporočamo knjigo

Dr. Jos. Tičar, Nalezljive bolezni.

Opisi važnih nalezljivih bolezni z navodili za nego bolnikov. S slikami.
Cena s poštnino vred 16 Din 50 p.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Prodaja se večja množina starega časopisnega papirja po znižani ceni.

Poizve se v upravi „Jutra“.

595

Potrli žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in mancem,
da je naša iskreno ljubljena soproga, teta, gospa

Uršula Ivana Kranc

danes popoldne v 64. letu svoje starosti po dolgi in mukepolni bolezni,
previdna s tolažili sv. vere, preminula.
Pogreb nepozabne se vrši dne 10. aprila t. l. ob 5. uri popoldne iz hiše
žalosti v Rožni dolini št. 223 na pokopališče na Viču.

ROŽNA DOLINA, dne 8. aprila 1923.

Viktor Kranc
soprog.

Viktor Jeločnik, Lojze Kotar
nečaka.

Politični odmevi

Volilna reforma v Italiji

Trst, 7. aprila.

Vprašanje volilne reforme je zopet stopilo v ospredje. Veliki fašistovski svet v Rimu je določil glavna načela, na katerih naj bi slovel novi volilni red.

Mnenja o preuredbi volilnega reda so bila precej deljena, a v glavnem so se pojavile tri struje, ki so tudi stopile v širšo javnost in v njej iskale zaslombe za svoje načrte. Boj se je razvil zlasti med zastopniki večinskega načela, Bianchijem, in pobornikom enoposlanškega volilnega okraja, Farinaccijem. Tretja struja z Bastianinijem na čelu je zastopala mnenje, da naj se volilna reforma sploh odgodi na poznejše čase. Mussolini sam je v tem vprašanju hotel ostati popolnoma ob strani in izreči svojo odločilno besedo šele potem, ko se neložaj dovolj razjasni.

Bianchijev načrt predvideva uvedbo večinskega načela. Ohrani naj se proporc, ali v znatno skrajšani obliki, in volilna okrožja naj se razširijo. Kandidatske liste štejejo samo tri četrtine števil poslanecv dotičnega okrožja in lista, ki doseže relativno večino glasov, je izvoljena v celoti. Ostala četrtina mandatov se razdeli proporcionalno med ostale liste. S tem načinom se hoče zagotoviti zbornici močna homogena večina, a obenem dati manjšinam prilika, da tudi sodelujejo v državni zakonodaji in upravi. Bianchi je mnenja, da je za manjšine ta način ugodnejši kot dosedanj, ker jim zagotavlja eno četrtino mandatov, dočim je po dosedanjem volilnem redu mogoče, da manjšine dobe veliko manjše zastopstvo.

Po Farinaccijevem načrtu naj bi se popolnoma odpravil proporcni sistem in uvedel zopet stari volilni red, po katerem naj bi vsak volilni okraj volil enega poslanca.

Temu načrtu se očita, da se ne ozira na pravi značaj fašizma, ki sicer zelo upošteva individualnost, pa vendar stoni na širokih socialnih plasteh in ima namen zrediti vse raznovrstne sile vseh razredov in vseh pokrajin Italije. Niti fašistovska stranka niti država sama nista še toliko dozoreli v politični zavesti, da bi se zastopnik vsakega posameznega okraja mogel smatrati za tolnačo točne in jasne politične volje splošnosti, temveč le posebnih krajevnih in osebnih koristi dotičnega okraja. Končno bi se pa popolna opustitev proporca nikakor ne strinjala s potrebo kar najširšega skupnega delovanja vseh sil v prid države.

Zanimivi so razlogi, s katerimi utemeljujejo pristaši odgoditve volilne reforme svoj predlog. Poudarjajo, da bi nove volitve, ki naj bi se morda vršile tudi šele meseca novembra in naj bi bil volilni način kakršenkoli, pomenjale za fašistovsko vlado in stranko zelo nevaren skok v temo. Prvi meseci fašistovske vladavine da so morali ustvariti brezkončno nezadovoljstvo. Uradniška reforma, izpraznitve prenapolnjenih uradov, odprava omejevalnih odredb v stanovanskem vprašanju, obstava neštevilnih sinekur, razpust kraljevih stražnikov, odpust železničarjev, prepustitev nekaterih državnih podjetij zasebni industriji: vsi ti varčevalni ukrepi so, kar se ne da tajiti, zbudili nezadovoljstvo, razočaranje, hvalisanje prejšnjih časov, kar bi vsakega imelo svoj odziv v volilnih žarah. In kaj bi bilo potem, če bi Mussolinijeva vlada pri novih volitvah ostala v manjšini? Morala bi se umakniti nefašistovski vladi. Ali bi ta nova vlada mogla izvršiti potem tisto obnovo države, ki bi je ne bila mogla izvršiti fašistovska vlada?

vso svojo polno močjo? Kaj naj bi potem storil Mussolini? Ali naj bi tvegval nov državni prevrat? Ali naj bi se razpustila novozvoljena zbornica in bi se Montecitorioj res izpremenil v taborišče fašistovskih četašev? Mogoče; toda stvar bi bila zelo nevarna, ker bi takega prevrata ne izvršila več vsa dežela proti parlamentu, temveč ena sama stranka proti deželi. To bi pa imelo težke posledice na znotraj in zunaj. Ali če bi tudi dobil Mussolini majhno večino, bi ne mogel več računati na polno moč in bi ne mogel izvršiti svojega programa, ker bi se njegove moči izčrpale v boju z močno opozicijo. A končno, naj bi tudi fašistovska stranka izšla iz novih volitev z veliko večino, naj bi prišlo v novo zbornico kakih 350 ali 400 fašistov, bi bila taka zbornica le ovira vladi, ker fašizem ni parlamentarizem in bi kot večina v zbornici zapadel istim zmotam, katere je doslej pobijal pri drugih strankah.

S takimi razlogi je Bastianini nastopil proti novim volitvam, dokler ni popolnoma izveden program, ki si ga je začetla fašistovska vlada.

Odsek za volilno reformo se je izjavil samo o načinu, kako naj se izpremeni dosedanj volilni red, da bi bolje odgovarjal namenom fašistovske vlade in stranke. Odsek je enoglasno odobril Bianchijev načrt in sklenil, da ga predloži v razpravo in odobritev prihodnjemu velikemu fašistovskemu svetu. Ker ta načrt odgovarja v svojem bistvu imenuju ministrskega sveta in velikega fašistovskega sveta, je toliko kot gotovo, da bo načrt odobren tudi na teh dveh najvišjih mestih. Nove volitve v Italiji se bodo torej vršile — kdaj, je seveda še popolnoma negotovo — po volilnem redu, ki bo dal listi z relativno večino tri četrtine, vsem ostalim listam pa eno četrtino proporcionalno razdeljenih mandatov.

A. Ekar.

Bela knjiga o Mali antanti

6. t. m. je češkoslovaško zunanje ministrstvo publiciralo drugi zvezek diplomatskih dokumentov med čl. republiko, jugoslovansko in rumunsko kraljevino. Knjiga obsega 79 spisov in 6 prilog. V teh dokumentih je naslikan razvoj pogajanj med Jugoslavijo, Češkoslovansko in Rumunijo za sklenitev Male antante.

Uvod v »Belo knjigo« pregledno in izčrpno informira javnost o smerih in namelih Male antante. Temelji skupnemu delu med Jugoslavlani, Rumuni in Češkoslovaki datirajo — pravi pisec — že iz za predvojne dobe. Stotisoči duš teh narodov so ječali pod Avstroogrsko, tlačeni od nemško-madžarske manjšine. Ta pritisk jih je usmeril na njihov nacionalno-politični cilj ter jim pokazal pot do tožadnega programa.

Za svetovne vojne se je skupnost življenjskih koristi Jugoslovancov, Čehoslovakov in Rumunov pokazala v jasni nedvoumni luči. Pripadniki vseh treh narodov so enotno nastopili proti donavski monarhiji, borili so se ramo ob ramo na strani zaveznikov za osvoboditev izpod avstroogrskega jarma, za združitve s krvnimi brati ter za ustanovitev samostojnih narodnih držav. Zlasti v Dobruži, kjer so se jugoslovanski in češkoslovaški dobrovoljci borili ob strani rumunske armade, je borba dobila izrazito obeložje. Borci za jugoslovansko edinstvo in češkoslovaško državno samostojnost so delali v sporazumu z vodilnimi činitelji kraljevine Srbije in kraljevine Rumunije. Os vsega gibanja pa je bila ideja popolne osvoboditve malih srednjeevropskih

narodov izpod tujske pete. Za doseg tega cilja so se vršile manifestacije doma in v inozemstvu, na kongresu podjarmljenih narodov v Kilevu l. 1917. v Rimu in Washingtonu l. 1918. ter v Pragi leta 1918.

Ko so se narodne države ustanovile, se je pokazala potreba, da se novi srednjeevropski sistem izkaže sposobnega za življenje. Treba je bilo pogostiti zlasti gospodarsko delo, treba je bilo dokazati, da so nove države temelji miru v Evropi. Dve tendenci sta ogrožali ta prizadevanja: Madžarska teorija o integrirani dežel krone sv. Stefana in restauracijske namere Habsburžanov. Nasprotstvo do teh dveh tendenc je dobilo končno formulacijo v obrambnih konvencijah med Jugoslavijo, Rumunijo in Češkoslovansko.

Razume se, da se skupno delo Jugoslavije, Rumunije in Češkoslovanske ni moglo omejiti zgolj na defenzivno zvezo proti omenjenim nevarnostim. Novi sistem se je moral utrditi ter izpopolniti na eni strani potom sporazuma Male antante s sosednimi državami, predvsem z Italijo, Poljsko in Avstrijo, po drugi strani pa z dogovori glede financ in gospodarstva v splošnem.

«Bela knjiga» dokazuje torej popolno upravičenost obstoja Male antante. Njen boj ni samo boj za stanje na podlagi klavzul različnih mirovnihih pogojev, temveč tudi pozitivno delo za pravilno obnovo srednje Evrope.

— Pred novo boljševiško propagando na Balkanu. Ruski general Komisarov, ki je bil izgnan iz Beograda radi organiziranja komiteta za boljševiško propagando, biva sedaj v Sofiji, kjer razvija še živahnejšo boljševiško propagando. Organiziral je posebno združenje, katerega cilj je vršiti propagando komunističnih idej po celim Balkanu. Za 10. t. m. je Komisarov sklical konferenco, na katero so pozvani delegati vseh balkanskih komunističnih organizacij. Na konferenci se bodo določile smernice za bodočo akcijo komunističnih organizacij.

— Nesloga med boljševiki. Iz Moskve poročajo, da namerava voditelj opozicije v sovjetski vladi Osminski na 12. sovjetskem kongresu, ki se bo vršil tekom tega meseca v Moskvi, odločno nastopiti proti politiki Ljeninga in proti njegovim ekonomsko-političnim stremiljem, ki vodijo do ponovne uvedbe privatne lastnine. Kamenjev, ki se smatra za Ljeningovega naslednika, pa je imel te dni v Moskvi velik političen govor, v katerem je odločno branil politiko Ljeninga in je kot glavni princip centralnih komunistov postavil tezo za čim ožje sodelovanje s seljaki. On je naglašal, da je treba kmetstvo politiko voditi z največjo opreznostjo.

— Borec proti fašizmu. Pred kratkim se je vršil fašistovski kongres v Genovi. Zborovanja se je udeležil tudi polkovnik Roselli. Med govori se je nedanoma začel glasen klic: »Dol s fašisti! Živela svobodna Italija!« Navzoči so takoj konstatirali, da je to vzklilni polkovnik Roselli, ki je za časa vojne popotil avstro-ogrsko bojno ladjo »Viribus Unitis«. Policija ga je komaj zaščitila pred pobesnelimi fašisti. Pri zaščitjanju je polkovnik izjavil da je hotel samo demonstrirati proti fašizmu, ker ne odobrava njihove politike, katero smatra nesrečno za Italijo.

— Napeti odnosi med špansko vlado in Vatikanom. »Times« poročajo iz Madrida, da so odnosi med Španijo in Vatikanom postali v zadnjem času zelo napeti. Liberalna stranka, ki stoji danes na krmlu Španije, namreč zahteva, naj se izpremeni člen 2. ustave, ki proglašja rimsko-katoliško vero za državno vero. S tem predlogom vladne stranke se strinjajo vse ostale stranke razen klerikalcev. Vatikan pa je potom papeškega nuncija sporočil španski vladi, da bo v slučaju tozadevne revizije ustave prekinil vse diplomatske odnose s Španijo. Ker pa ta pretnja pri liberalni stranki ni zalegla, je papež poslal kralju posebno pismo, v katerem ga naproša, da prepreči »atentat« na rimsko cerkev. — Izgleda torej, da se skuša tudi Španija, ta nekdajnja trdnjava klerikalizma, emancipirati od Rima.

— Prepoved izdajanja berlinske »Rote Fahne«. Ravnatelj berlinske policije je za dobo dveh tednov prepovedal izdajati komunistično glasilo »Rote Fahne«. Prepoved so opira na določila zakona o razčni republiki. Kot razlog prepovedi se navaja, da je to komunistično glasilo neprestano prinašalo ostre in neupletljene napade proti članom vlade.

— Rekonstrukcija poljske vlade. Čim se poljski parlament zopet sestane, bo vlada rekonstruirana. V kabinet stopijo nekateri desničarski politiki, kateri prevzamejo listnice za finance, železnice, vojno in zunanje posle. Kot tozadevni kandidati se imenujejo Głominski, Skrzimunt, Miński in Sosnowski. Verjetno pa je, da ostane sedanji finančni minister Grabski na svojem mestu toliko časa, dokler ne izvede svojega načrta za ozdravljenje državnih financ.

Kulturni pregled

Milan Ogrizović: Hasana-ginica

(K predstavam v ljubljanskem dramskem gledališču.)

Divotno narodno jugoslovansko pesem o nesrečnici Hasanaginici in njenem ponosnem možu, ki je Goetheja navdušila, da jo je ponemčil, je Milana Ogrizovića storila enega najodličnejših hrvatskih dramatikov. Ustvaril je zares večno krasno dramo. Uživali smo jo v knjigi in še opetovano v Funtkovem prevodu na našem odru.

Letošnji uspeh »Hasanaginice« pa je bil naravnost velik in hkratu zgodovinski, saj so igrali naši slovenski igralci v Ljubljani prvič hrvatsko dramo v izvirniku. Prekrasni srbo-hrvatski jezik s prelestnimi Ogrizovićevimi stili, pretkanimi kakor pester čilim s turškimi sladkimi izrazi in frazami, je zvenel z odra kakor razkošna glasba. Na našo osobito radost so naši umetniki brez izjeme govorili gladko in lepo, da je bilo poslušanje Ogrizovićevega jezika prav poseben užitek. Naj bi bilo tudi v Ljubljani poslej začelo: srbske ali hrvatske drame se igrajo vedno le v originalu! Publika je odlično tekst povsem dobro razumela in viharni aplavz po vseh dejanjih je kazal, da je naše občinstvo prav zadovoljno.

Predstava je bila tem zanimivejša, ker je gostoval v vlogi Hasana age G. Marković, član zagrebskega kazališta in predsednik jugoslovanskega igral. združenja. G. Marković je rutiniran igralec močne karakterizacije in temperamenta. Podal je trmasto ponosnega mohamedanca tirana s kolosalno realistično, odlično najvestneje študirano na izviru. Vse njegove scene, zlasti pa scene z aginico, materjo, sutijsko in prav posebno zaključno z deo in ob mrtvi ženi je odigral pretresljivo in krasno. Prejel je venec. Prav dobra, globoko in pristno čustvena, v dramatskih in lirskih prizorih enako simpatična je bila ga. Rogožova kot Hasanaginica. Pač njega najboljša vlogal Dosegla je neoporečno popoln uspeh, h kateremu ji čestitam. Sultanija ge. Šaričeva, včasih malo pretihla, je bila prelepa lepota in v igalskem oziru dovršena kreacija. Izvrsno karakteriziran je bil Pintorović g. Skrbinka; žal, da je včasih preglasen. Pohvalno je končno omeniti čudovitega idealista kadijo gospo Drenovca, izborni tip g. Železnika, vlahinjo ge. Vere Danilove, mater ge. Juvanove, slugo g. Terčica in tudi oha srčkana dečka. Režija g. Rogoza je bila prav skrbna in okuena, oprema pravilna in bogata.

Po I. dejanju sta prišla na oder gg. avtor in režiser ter jima je občinstvo prirejalo prisrčne ovacije. Ogrizović je na svojo ljubljansko zmago lahko ponosen.

Kona o razčni republiki. Kot razlog prepovedi se navaja, da je to komunistično glasilo neprestano prinašalo ostre in neupletljene napade proti članom vlade.

— Rekonstrukcija poljske vlade. Čim se poljski parlament zopet sestane, bo vlada rekonstruirana. V kabinet stopijo nekateri desničarski politiki, kateri prevzamejo listnice za finance, železnice, vojno in zunanje posle. Kot tozadevni kandidati se imenujejo Głominski, Skrzimunt, Miński in Sosnowski. Verjetno pa je, da ostane sedanji finančni minister Grabski na svojem mestu toliko časa, dokler ne izvede svojega načrta za ozdravljenje državnih financ.

Šesta razstava „Groharja“ v Mariboru

(Gostovanje zagrebških umetnic.)

I. Prvo vprašanje: Umetnost in ženska! Strindberg, Oča. Doktor: Ah, kako raznovrstne so ženske! — Rimolster: Nova raziskavanja so dognala, da so le enovrstne — O umetniški nadarjenosti gospe Rojčeve in znatni tehniški dovrženosti ne bo nihče dvomil. A večina razstavljenih del so brez sile in globine. Elle flotte, elle hésite, en un mot, elle est femme. (Molière.)

Drugo vprašanje, je-li bogodopadljivo, graditi na stari, davno končani hiši, namesto graditi na novi stavbi svetovno-splošnih težnj po dematerijalizaciji, rešuje naša dama v prvem smislu. Naj vsak upi, kdor hoče najti pri nji novega. Kam naj jo uvrstimo, če ima prav Oskar Wilde, da sta le dva tipa umetnikov: eni, ki prinašajo s seboj odgovore, drugi vprašanja? Rekel bi, da ona ponavlja že davno znane odgovore.

Nasta Rojčeva, se mi zdi, nima ničesar čisto lastnega, da pa se iz nje z neko mehko subjektivno noto reproducirajo utisi raznih šol, struj in dob. Najbolj svoja je, kadar se prepusti ženski; v bolestin, sanjavi »Jeseni« dosega brezdomno svoj capalovoro. Sploh jaka v portretih, nosi največ samoniklosti portret »Ružičkove-Stroževke kot tragedkinje«; nek mlad umetnik je priprilnil, da je prišla do vrhunca. Ko pa je bilo treba le še udariti, je še peripetije, ji je omahnila roka. Brez Filjanove maske bi bilo delo še bolj, alegorija v kotu le moti sicer itak popolnoma dosežen močen izraz tragedkinje. Zato je pa »Sanjarjenje« brez hibe. Tehniško dobro izolirana, poda fine detaile (glave pri »Doživljenju pravilnice« morje pri »Lokrumu« l. dr.), a je prešibka za koncepcijo močnih osnutkov, in premala za zgradbo učinkovitih kompozicij. Spomnil sem se na Anatolea France-a: Savaor n'est rien, s'imaginer est tout. Izgleda, da jo je življenje bolj božalo kot bičalo, kajti njena umetnost je po motivih in izrazih brez iskanja, vivisekcij lastne duše, brez ognja in teme, brez padcev in ponižanj. Zato pa tudi brez vstajenja.

Ženska ljubi zrcalo, slikarica »utoporetre«; kar pet jih je. Oni s puško je čedno, ki jo veže z novejšimi izrazi, vrženo v hipu duševnega nesoglasja na platno. To delo reprezentira s gori naštetimi gospe Rojčeve dostojno kot ugledno našo slikarico, radi teh del ji odpustimo, da nas je z mnogimi drugimi razočarala, in radi njih smo je v Mariboru vesel.

Toliko kot odsev utisa razstave, kot ogledalo razstavljalci.

Dr. M. Snuderl.

II.

Prvič je tokrat zastopana v razstavi »Groharja« umetniška obrt. Dve umetnici nam kažejo svoja dela. Odč. Tereza Paulić ima mnogo del v batik. Vidi se

Zgodbe varšavske

Varšava, 4. aprila.

Slavist.

Rekli so mi, da stanuje v ulici Smoln št. 28. Vstopim v vežo. Čitam popis strank; mnogo jih je; navedene so tudi vse podstranke; še celo to je pripisano, koliko sob imajo stranke in od kedar že v hiši stanujejo.

Res stanuje v tej hiši znameniti slavist Baudouin de Courtenai. Osebnost ga še doslej nisem videl. Čakam malo v veliki sobi. Na mizi je kruh in nož. Pride bolj majhen mož, elabotne postave. Ogovorim ga poljski, on pa začne slovenski. Dobro govori slovenski.

Pred 50 leti je prišel mladi Poljak prvič na Slovensko, v Gorico. Proučeval je beneške Slovence in napisal par študij o nas. Zadnjič je bil na Slovenskem leta 1912, ali 1913. Sedaj je upokojen, ker je preko 70 let star, a kot honorarni profesor bo še dalje predaval. V kratkem pojde na predavanje na Dansko. Ena njegovih hčera so je habilitirala na varšavski univerzi iz folklore.

Rad stopa v javnost. Rusija ga je l. 1914. zaprla. Zelo svobodomiselni je; govori za toleranco napram Židom. »Narodna manjšine« na Poljskem ga zelo cenijo.

Sam.

Povabil me je k sebi na črno kavo. Vstopim. Najlem pri njem še drugega profesorja, ki je svoj čas tudi deloval na univerzah v Rusiji in v krogu Sta-

lypinovem vzrastle celo v senatorja.

Dve mali sobici. V prvi je garderoba, na oknu kuhinjska posoda, na mizi pomaranče in sladčice. V drugi sobi so knjige.

Moj gostitelj odhaja v kopalnico; tam se kuha kava. On sam jo kuha.

Razgovarjam se o Petrogradu, o Odesi, Kazanju; kako sta pobegnila eden in drugi boljševikom. Priznanje se izreka visoki ruski gledališki, posebej še baletni umetnosti. »Pod absolutizmom cvete umetnost najbolj. Kolikor ljudi, posebno mladih, se ne skriva po zarotniških luknjah, toliko se jih vdaja Muzam. Politika ni, ki bi prevzemala duhove in ljudem jemala čas; tem bolj goje umetnost. Politična demokracija v današnjem pomenu besede ni ugodna umetnosti. Ali mislite, da je v starih Atenah »ljudstvo« hodilo v gledališče? Ne, to je bilo gornjih par tisoč, buržuji.« Opozoril sem na aristokratski Dubrovnik.

Ob slovesu mi pravi gostitelj: »Ne zamerite; tako živim med temi kuhinjskimi stvarmi.« Jaz: »Pa ste sami krivi; zakaj ste pa ostali sam?« On: »Kaj hočem! V Rusiji sem imel pri sebi mater in sestro. Sestra mi je umrla, mater so mi pa boljševiki ubili.«

Zdaj je sam. Študira in kuha.

Slovanski sestanek.

A. B. Dostal je Čeh po pokolenju; ustanovil si je dom na Poljskem. Kot publicist piše enako češki kakor poljski. »Slovanski pregledi« v Kurjeru Poljskem so njegovi.

Za Veliko noč me je povabil k sebi na inžino. Tam najdem slovaškega pu-

blicista Michalka »Poznam Jugoslavijo.« pravi mladi Čehoslovak. »Bil sem pred vojno v Beljaku, v Celovcu; občeval sem z Meškom...«

Gospa Dostolova, energična Poljakinja, pokaže sliko Pilsudskega, bivšega načelnika poljske države, sedaj načelnika generalnega štaba. In razvije se živa debata o Češki, Poljski, Rusiji, o Kramarju in Benešu. Nadvlada misel, da Čehi ne morejo in ne smejo na slovanski vzhod mimo Poljske, ampak samo skozi Poljsko, t. j. v najtesnejšem prijateljstvu s Poljsko. Češko-poljsko Slovanstvo, kakor ga razume Beneš, je sedaj za Čeha najrealnejše Slovanstvo. Poljaki imajo razen tega še posebno svoj vzhodni problem.

»Kako to, da je v Varšavi »kraljevsko« ogrsko poslarstvo?« vpraša. S tem zaide razgovor na Madžare, ki hočejo tukaj čisto reprezentirati Slovake in mešajo svoje niti posebno v Krakovu.

Čeh Dostal je poljski oficir. Blagoslovljena mu bodi slovanska hiša.

Dr. Fr. Plešić.

„Knjiga za Tebe“

(Spisala Marguerita Burnot-Provins. Iz francosčine preložil Alojzij Gradnik. V Ljubljani 1933. Založila Kleinmayr & Bank.)

Kakor Visoka pesem, kakor Bilinite pesmi se čita ta »Knjiga za Tebe«. Napisala jo je ženska. V nji je — kakor pravi v predgovoru Henri Bataille — zavedno priznanje, najgorečnejše, ki se da zamisliti, najodkritejše in najzamotonejše obenem, ki ga je kdaj napisala žen-

ska. Taka himna na moža, tak vzklík fizičnega češčenja brez pajčolana in brez hinavstva še ni nikoli prišel iz ženskih ust. Ta knjiga je pesem o moškem, posvečena moškemu, onemu samemu, a hkratu je odraz največje splošnosti: izraz ženske ljubezni do moža, ki je tega vreden. Silvij mi je ime, jo prekrasen, nadčlovek gracije in nežnosti. Pisateljica je temu svojemu mlademu bogu zgradila tempelj, v katerem ga molji.

Sto zapiskov tvori sto pesmi v prozi na ljubezen, na ljubimca, na njegovo telo, njegove ude in na vse njanse čustev in mikov ljubezni. Najzanimivejša, a čista, povsem naravna lirika spolne ljubezni. Pogumna, smela ženska knjiga.

Naj podamo vsaj troje odlomkov iz te knjige, ki postane brez dvoma senzacija našega knjižnega trga!

I.

Ljubim Te.

Nihče me ni naučil te besede. Čutila sem, kako je prihajala iz globine mojega mesa, kako se je spenjala iz moje krvi na moja usta in kako je zletela k Tvoji mladosti in obilni sili, ki je v Tebi.

Čutila sem jo, ko je prišla opojna iz Tvojih ust. To je zlata ptica, ki je sedla na moje oči, sprva tako lahko in potem tako težko, da se je vse moje bitje zamajalo.

In potem sem se zgrudila v Tvoje roke, v Tvoje velike roke, kjer se čutim elabotno in zaščiteno.

Beseda, ki obeta in daje, beseda sveta, ki je privrela iz najinega gorečega življenja, je trepetala nad našima glavama v svetlem žarku.

Silvij, ali se spominjaš?

Tedaj sem videla, da je šel mimo Hip, edinstveni Hip, ki se je nama smehljil in držal na dvignjenih rokah bel kre men.

Na njegovo haljo so se drug za drugim počasi vsipali rožni listi z njegovega čela.

To sem videla skozi svoje zaprte trepalnice, lice, naslonjeno na Tvoje srce, zaznamujoče blesteče sekunde, kakor kazalec od rubina.

II.

Položi obe dlani na moje razprte dlani, da začutiš življenje Tvojih prstov!

Potopi svoje oči v moje oči in izli vame svoj pogled, ki me pali in hladi obenem!

Je li noč, je li dan?

Nasloni prav rahlo svoja usta na moja usta, da bom vedela samo še to, da Tvoje grudi drobne moje grudi in da v nojem divjem srcu bije Tvoje srce!

III.

Naj moja duša brni krog Tvoje duše, ko čebela krog dehtočih čašice!

Naj moja ljubezen kaplja v Tvoje srce kakor skozi modre potočnice ne dožni vir, ki živi na solncu!

Naj bo moja misel bela golobica, poživajoča na Tvoje misli!

In naj se Tvoje življenje sklene nad mojim življenjem, ko kristal nad zajeto kapljo vode, ki jo čuva že tisoč let!

na njih dovršena tehnika, spretna uporaba barv, posebno dobro je izdelan mal transparent s figurinam vzorcem. Poleg batike je menda njena glavna stroka gobelin. Ima zastopano francosko in švedsko tehniko. Krasna je njena stenska preproga, a nad vse prijetno vpliva manjši figurinasti gobelin, ki nam uprizarja motiv iz življenja hrvaškega seljaka. V manjših delih ima umetnica zastopanih več tehnik vezanja in čipkanja. Najlepši med temi sta brezdvomno slikci, ona v aplikaciji, druga v ploščatem vezu. Narodne motive je umetnica uporabljala le izjemoma na nekaterih manjših delih. Različne skice za vezanine, kakor tudi papirnate lutke in cvetke nove dunajske šole prijetno oživljajo njena dela.

Odč. Anka Martinčič nam kaže svojo umetnost v knjigovestvu, umetniški pisavi in ilustracijah. Vidimo okusna dela v usnjerezu, mape, knjige, njih vsebini primerno okrašene in z roko pisane, deloma tudi ilustrirane, lepe ex-libris, olove v karagen-papirju. Učinkovita so njena dela na email.

Anica Aščeva.

Tone Seliškar: Trbovlje

Eden je češki narod in enega Bezučca ima; in Bezučca ima eno samo knjigo. Silna je v svoji široki preprostosti; v njej je etrašno resnično življenje. — Tone Seliškar je menda mislil: zakaj pa ne bi poizkušal postati slovenski Bezučec? In je začel pisati pesmi. Napisal jih je za celo knjigo ter jih izdal v rdečem ovitku z naslovom »Trbovlje«. Trbovlje: naš premožni revir, zemlja črnih dijamantov, rov vseh trpinov... Iz Seliškareve knjige ne gleda taka. Seliškar poje kot se je naučil v dobi Podbevškove »pesniške revolucije«: konstruirati, ne doživljati. O, ti srce, srce, zakaj te je tako malo v Seliškarevi knjigi? Zakaj te je malo sploh povsod? — Seliškar se za to vprašanje ne meni, on pesni dalje, kjer in kakor se mu zdi novotarsko. In to je njegova edina in neomejena napaka. Njemu je pesem — beseda do besede... In vendar ni res, da je poetična taka. Naši stari in moderni so peli drugače, tudi kadar niso rimali. Peli so s srcem. Zato tudi v srcih živijo, medtem ko ga Seliškar ostavlja hladnega. Škoda za vsako knjigo, ki ni namenjena življenju — tudi za Seliškarevo zbirko! Kdor jo želi čitati ter jo potem postaviti v omaro, da mu bo tam za okras, naj jo naroči pri »Slovenski Socialni Matici« v Ljubljani. Zbirka stane vezana 17, nevezana 12 dinarjev.

S-L

Tudi mariborsko gledališče ne more biti brez aler. Kakor smo že poročali, sta se morali v zadnjem času dve razprodani operetni predstavi v zadnjem hipu, ko je bilo občinstvo že v gledališču, odpovedati. To je v veliko škodo za vsako gledališče, kamoli za tako deficitno kakor je mariborsko. Gledališki svet je vedel tega poskusil s čiščenjem na ta način, da je soglasno sklenilo odpustiti pevca g. Rumpelja, z večino glasov pa g. Arhipova. Slednja dva ne nastopita več. G. Rumpel je pristopil k radikalcem in se baje trudi za prevzetje gledališča, pa je menda zamudil ugodno konjunkturo pred volitvami.

Študijska knjižnica v Mariboru se je te dni otvorila v gledališkem poslopju tudi za širše občinstvo. Knjižnica je začasno odprta za občinstvo v ponedeljek in petek od 16. do 19. ure. Tam se lahko čitajo časopisi in knjige, proti kavčiji pa se izposojujejo knjige tudi na dom izjemno dragoceniših.

Beograjsko pozorišče dobi, kakor smo že poročali, v kratkem novega upravnika. Dosedanji upravitelj Milan Groh, eden izmed najbolj delavnih upraviteljev gledališč v naši državi, je povzdignil beograjsko gledališče na dostojen nivo v razmeroma kratkem času. Sedaj je vložil nujno prošnjo za upokojeitev. Na Grolovo mesto bo imenovan tajnik umetniškega oddelka posebnega ministrstva in prevajalec »Cyrana de Berge«.

O dirigentih in dirigiranju

V »Jutru« smo objavili 11. n. m. kratak feljton o »Dirigenti in dirigiranju«. Hoteli smo podati v lahki obliki površno sliko, kako je dirigentstvo nastalo, se razvijalo in dospelo do današnje umetnosti. Ako bi bili hoteli podati ogromno gradivo izčrpano, bi morali napisati debelo knjigo. Že samo vrsta slavnih in smerodajnih imen v dirigentski umetnosti bi obsevala prostora vsaj še za troje takih feljtonov. Nekdo pa je v »Slovenec« izcedil svojo užaljenost, ker med navedenimi slavnimi dirigenti in kapelniki nismo navedli tudi — njegovega imena. Dela nam krivico, ker nam očita neznanje, kajti pošteno smo na koncu slavnih in slovečih pristavili celo dvakrat »in drug«. Med temi drugimi je torej tudi »Slovenec« užaljenec in še marsikdo, ki je bržčas še večji dirigent.

Tudi tiskovne napake uporablja »Slovenec« užaljenec ter nam podtika, da ne razločujemo Johanna in Rikarda Straussa, da ne vemo, da Weingartner še živi, da smo izpustili Toscaninija itd. Bodi torej popravkarju povedano, da je naš pisec osebno poznal Johanna in Edwarda Straussa, da pozna osebno in po delu Rikarda Straussa in Feliksa Weingartnerja ter da je vsega popravkarjevega razburjenja krivo dejstvo, da je izpadlo dvoje besedice »so ali«. Glasiti bi

»rac« Milan Dimović. O vzrokih Grolova odstopa beograjski listi ne vedo ali počajo ničesar povedati.

Nova izdaja Cengić-age. »Narodna knjižnica« v Zagrebu je nanovo izdala klasičen Mažuraničev epos »Cengić-age«. V isti založbi je obenem izšel komentar eposa kot posebna knjiga. Publikacija obsega analizo posameznih poglavij eposa, gradivo o Mažuraničevih virih zanj, o tekstu, rokopisu in o dosedanjih izdajah dela.

»Revizor« na zagrebškem odru. V zagrebškem dramskem gledališču so v zadnjem času uprizorili Gogoljevo satirično komedijo »Revizor«. V vlogi Hleštakova je nastopil pri prvih predstavah g. Ivo Raič, pri zadnji ponovitvi pa gospod Ivo Badalič.

Koncert »Zveze slovenskih učiteljskih društev«, ki se je vršil o velikonočnih praznikih v Vipavi, se je sijajno

obnesel. Obiskali so ga tudi številni tujerodci. Slovenska umetnost je zopet zmagala nad italijanskim predsodkom, da so Slovenci barbari. Obsejnejše poročilo o prireditvi prinesemo prihodnj.

»Janko in Metka«. Pravkar je izšel 10. zvezek Zbirke operetnih in opernih tekstov in sicer »Janko in Metka«, bajna igra v treh slikah, zložila Adelajda Wette, uglašil Engelbert Humberdinck, poslovenil Mihael Markič. 43 strani. — Cena 8 Din. — Libreti se dobivajo pri založnici v Zvezni tiskarni v Ljubljani (Wolfova ulica 1.). Razprodajalcem običajen popust. V razprodaji so v tukajšnjih knjigarnah, kakor tudi pri blagajni v operi in pri opernih biljetarjih.

Shakespearev »Rikard III.« v hrvaškem jeziku, Zagrebška »Matice Hrvatske« izdala kmalu Shakespearevega »Rikarda III.« v prevodu dr. M. Bogdanovića.

Socialna politika

Emancipacija družbe od cerkve med Muslimani

Znano je, da je naš muslimanski življenjski glas kot skrajno konservativen, hkrati pa kot skrajno vztrajen v svoji konfesionalni izoliranosti. Danes imamo v Jugoslaviji dve klerikalni stranki, poleg naše staroslavne ljudske stranke še muslimansko, ki združuje v svojih vrstah takorekoč vse, kar se prištevata islamu.

Vendar pa obstoja precej razlike med slovensko klerikalno stranko in muslimansko. Pri nas je vendar ogromno število prebivalstva, ki ne stoji pod komando duhovščine, in štirideset odstotkov volilcev se je opredelilo proti navodilom, ki so jih izdali predstavitelji cerkvene organizacije za volitve. Cerkev katoliški predpisi vendar ne morejo imeti odločilnega vpliva na zasebno in javno življenje pri nas. Pravoslavni, katoliki in protestanti morejo živeti v skupnem mljevu, ne da bi jih žele na zunaj ločili med seboj, ne da bi verski predpisi tvorili med njimi globoke ali celo nepremostljive razlike.

Drugega pa je pri muslimanih. Pri njih je še cela vrsta verskih predpisov, ki določajo markantne zunanje znake, življenjske običaje, po katerih se vernik udanosti loči od drugoverca. Sicer niso vsi ti predpisi direktno predpisi vere same, marveč večinoma samo nekaki nasveti, katerih izpolnjevanje olajšuje bogodopadljivo življenje. Bojkočinu in svinjini, nošnja fesa ter družabno stališče žene, razmerje do upodabljanja božanstva in človeka v sliki in kipu, to so najbolj glasni primeri te verske izolacije. K temu bi bilo še pristaviti kult arabskega jezika v obredih in verskih knjigah ter stališče do šole, ki ima pri muslimanu v prvi vrsti versko-pedagoške svrhe.

Nekatere izmed teh značilnosti so imele, seveda v drugačni obliki, tudi druge vere, tako tudi katoliška. Z rastočo civilizacijo pa je svobodni razvoj družbe šel preko teh predpisov in ovir in jih premagal. Današnji muslimanski svet pa se nahaja v tem pogledu še v srednjem veku.

Za nas, ki imamo lepo število muslimanov v svoji sredini, nastaja zanimivo vprašanje, kako je s civilizacijo in emancipacijo od verskih predpisov in cerkvene prepotence med muslimani. Konstituiramo lahko, da se nahaja pri onih muslimanih, ki so prišli pod vpliv evropske civilizacije, stremjenje po taki emancipaciji, da pa je propaganda po nadaljnih osamosvojitvi islamske družbe jako ovirana vsled okolnosti, da islamski svet tako emancipacijo identifikira z — neverniškim, t. j. krščanskim ter evropskim političnim vplivom. Vendar je tudi v tem oziru nastopilo boljše razmerje s tem, da je padla konservativna carigradska vlada in da se je postavila angorska narodna skupščina na povsem radikalno stališče. Ako ostane ta smer v veljavi, se bo v doglednem času učinek pokazal

tudi pri naših muslimanih, saj je zanje še vedno merodajen vzgled — Turčije.

Tak razvoj, ki bi zmanjševal razlike med nami, bi bilo z našega narodnega stališča pozdraviti. Da pride do njega, je brezdvomno, in sicer vzporedno s splošnim kulturnim napredkom v muslimanskih deželah. Čim hitreje, tem boljše.

Amerikanska stanovanja

Ne samo pri nas, ampak tudi drugod, kjer stoji gospodarstvo zelo visoko, vlada stanovanjska beda. Tudi veliko mesto New York nima stanovanj. To mesto, ki bo šlo v prihodnjih 20 letih več kot 10 milijonov prebivalcev, ima veliko premalo hiš, tako, da mora vedno več ljudi bivati v skrajno skrčenih prostorih. Iznajditelji Amerikanci pa skušajo na vse mogoče načine omejiti stanovanjsko krizo z različnimi praktičnimi uvedbami in so si sedaj izmislili stanovanja, v katerih se na skrajno rafiniran način izrablja prostor. »Trisobno stanovanje v eni sobi« je geslo, s katerim se priporoča to liliputansko stanovanje. Stanovanje obstoji iz ene sobe, v kateri stoji jedilna in pisalna miza, zofa in par stolkov. Zveržer odpremo vrata, ki vodijo v majhen prostor za zidom, ki ga uporabljamo za kopalnico in oblačilnico. Za temi vrati se nahajata dve postelji, ki sta podnevi skriti za zagrinjalom, katere pa lahko spustimo z mehanično napravo, ako pritisnemo na majhen gumb, v glavno sobo, ki se vsled tega izpremeni v spalnico. V drugem prostoru za zidom se nahaja majhna kuhinja, ki ima mrzel in topel vodovod in ledenico, nad katero je omara za porcelanasto posodo. Zelo spretno je vgrajena tudi plinova peč; v ta mali prostor spravimo lahko nad 100 kosov porcelana in jedilnega orodja. Jedilna miza v glavnem prostoru, ki se da izpremeniti po potrebi v delavno mizo, zadostuje za šest oseb. Kdaj šele se bo pričelo tudi pri nas misliti na kaj takega?

Dobrovoljci in kolonizacija. Ministrstvo za agrarno reformo je sklenilo, da odslej ne bo več podeljevalo dobrovoljnih zemljišč v Južni Srbiji, ker je ostalo zaradi sporov, ki so tam vladali, lansko leto 2000 ha zemlje neobdelane.

Pregledovanje bolnic. Načelnik ministrstva za narodno zdravje, Dobrovoje Popović, je te dni odpotoval iz Beograda, da pregleda vse okrožne in oblastne bolnice.

Socialne reforme v Albaniji. Muslimanski kongres v Tirani je pred kratkim sklenil, da prekine zveze s turškim kalifatom ter proklamira za Albanijo versko avtonomijo. Najvažnejši zaključki kongresa se tičejo ureditve socialnega stališča albanske žene. Mnogoženstvo je ukinjeno, tudi mohamedanski Albanec sme imeti odslej le eno ženo. Tradicionalna ženska koprena je odpravljena z motivacijo, da je v svobodni Albaniji dovoljeno vsakemu pogledati v oči.

se moral torej dotični stavek: »Slavni dirigenti so ali so bili...« pa bi bilo vse v redu. Ker pa pisec ni čital korektur, ni mogel ničesar popraviti.

Toscanini je slaven dirigent, ali pa doseže slavo Luig. Mancinellija in Giuseppea Martuccijsa, ni še gotovo. Mi ga res ne poznamo, zakaj niti na Dunaju še ni dirigiral. Za vsak koncert zahteva 6 do 8 skusenj. Simfonični orkester pa stane dandanes za vsak večer 22.5 milijonov kron.

Tudi Hansa Knappertsbuscha, naslednika Bruna Walterja v Monakovem, še nismo videli in slišali. Pa je baje tip »modernega sugestivnega dirigenta«. Tako vsaj poroča Ernest Decsey. Moderni »sugestivni« dirigent ne dela več hrupa, nego se omejuje le na svoje oči, brado in prste; včasih tudi na pete. Decsey piše: »Stoji v apatiji, poslušuje v orkester, prav kakor nekaj počasn ravnatelj Jahn, čigar najvišja bravura je bila, ako je orkester sviral sam: dirigiral je sam s svojo prisotnostjo. Knappertsbusch se zdi le apatičen in je nazapeen kakor stražnik harema. Svoje ljudi zasleduje z usedom in pogledom, ubija z mezinom levice preglasen forte, sklanja glavo na stran fagotov, boža konturo kake melodije kakor mačji hrbet, hipoma iztrga z leve roko off in ga z brado zopet odmišne... Takl daje redko, celo prereditko. To deklamiranje in modeliranje z roko prihaja od Franca Liszta, ki je svoje simfoniste nosil tako di-

rigiral na grozo starih kapelnikov. Njih dunajski zastopnik je, kakor znano, Klemens Krauss, ki ga Hans Knappertsbusch v skromnosti še nadkrijuje. On dirigira s kravato; se šalijo berlinski muziki.

Tako bi se lahko o zanimivih dirigentih napisala še brezkončna serija feljtonov. Tudi o takih, ki dirigirajo z grivami, se grbandijo kakor skakljajoča žaba, veslajo z rokami kakor bi se utapljali i. dr. Kogar zanima dirigentska umetnost, naj čita dotično literaturo na primer Weingartner: Über das Dirigieren, Seidl: Moderne Dirigenten, Lasser: Der moderne Dirigent, Krebe: Meister des Taktstockes itd., itd.

Mi smo hoteli o priliki dr. Čeringovega izvajanja Beethovenove simfonije le opozoriti na Beethovena kot dirigenta in smo mimogrede omenili še par imen. Znanstvena študija o tej materiji pa spada v strokovno revijo, ne v dnevnik.

Alojz Stiplošek

Mici Stiplošek roj. Plemelj
poročena

Sled, dne 8. aprila 1923

Iz življenja in sveta

Dalai-Lama

Dalai-Lama je vrhovni poglavar vseh pravovernih budistov. Prebiva v Lhasi, svetem mestu tibetanskega pogorja, v palači, ki je prav za prav ogromen samostan. Dostop v palačo Dalai-Lame imajo samo budistični menihi in svečniki, a še ti le po izrecnem predhodnem dovoljenju.

Evropejci so dosedaj le v izrednih slučajih doživeli srečo, da so po protekciji prišli pred obličje Dalai-Lame. Budisti svojega papeža drugače čuvajo nego mi katoličani. A zato je tudi Dalai-Lama drugačen mož nego rimski papež; on se briga samo za čisto versko življenje svojih vernikov, služi le Budi, v vsakdanje dogodilje se ne vtika v nobenem primeru.

Nedavno se je posrečilo Angležu Macu Governu, članu britanske budistične misije v Tibetu, da je prišel blizu tibetanskemu papežu. V Lhaso se je vtihotopil po dolgotrajnih potih in ovinkih, preoblečen v služabnika nekoga budističnega meniha. Da bi ga ne spoznali predno pride na cilj, si je našminkal obraz ter vzel na pleča težko butaro, radi katere je moral ves čas hoditi sklonjen k tlom. To so Tibetanci prezrili in pustili Governa dalje. Alj neprijetnosti je zopet imel s svojim jezikom. Izdajala ga je namreč nepravilna izgovorjava, vsled česar je moral rabiti izgovor, da prihaja iz okolice Sihhima, kjer je narečje med prebivalstvom jako popačeno.

Naposled je Govern ujel priliko, da vidi Dalai-Lamo. Moral se je po budistični šegi sezutj ter priti pred vrhovnega poglavarja budistov v posebnih copatah. Dalai-Lama je Governa prijazno sprejel, a govoril z njim ni mnogo. Izrekel je samo par besed. Govern zatrjuje, da je budistični papež jako dobrodušen; drugače pa je še precej rejen, okrogel ter je v tem oziru podoben vsem drugim cerkvenim poglavarjem na zemlji.

Nikotin

»Scientific American« prinaša zanimiv članek o tobaku.

Tobak brez nikotina je kakor pivo brez alkohola, pravijo Angleži, kar velja seveda tudi za nas. Kajti če tega ne bi bilo, bi ne imelo naše telo nobenega dražljaja od tobaka. Vsebina nikotina v tobaku varira med različnimi vrstami zelo močno, toda najbolj važna za kadilce je tista količina nikotina, ki se nahaja v dimu. Ta prihaja namreč v dotiko z ustmi, z grlom in z notranjimi organi. Imamo približno 40 vrst tobačnih rastlin in precej veliko število najrazličnejših kvaletet. Njih gojenje in negovanje zahteva izkušene strokovnega znanja. Že pri sajenju rastline in pozneje pri sušenju listov je mogoče vplivati na nikotinski procent v tobaku.

Nikotin spada k skupini alkaloidov kot so n. pr. morfij, kokain in strihnin, ki so zelo hudi strupi. V zdravilstvu se ga uporablja malo, samo pri zastrupljenju s strihninom igra vlogo protistrupa in pri zdravljenju tetana. Nikotin vsebuje elementarni dušik. Tobakna rastlina, ki raste na tleh, pogojenih z dušikovim gnojilom, vsebuje veliko več nikotina, kakor pa tobak, ki je rasel na peščenih tleh in ki ima zelo malo dušikovih spojin. Sušenje listov se vrši na zraku, ali pa se pospešuje z umetno toploto. Ko postane tobak suh, se namoči, njegova temperatura se vsled tega poveča, kar povzroči vrenje in polagoma prične dobivati značilno rjavo barvo. Veliko škodljivih snovi, med temi tudi amonijak, se izloči med tem procesom. Razen nikotina vsebuje tobak razne smole, maščobe, škrob in najrazličnejše mineralne spojine. Nekaj teh snovi je značilnih za vonj tobaka. Najbolj močan vpliv na človeški organizem ima pa samo nikotin. Kako različna je množina nikotina v različnih tobačnih vrstah, naj bo pojasnjeno na nekaj vzgledih. Havana tobak, ki se večji del uporablja za izdelovanje smotk, vsebuje 0.64% nikotina. Manila tobak ima 3%, nemški tobak 3.42%, kitajski tobak 2.50%, Virginia 1.40% do 3.86%. Turški tobačni izdelki imajo 0.9% do 1.38 odst., egiptovski pa 1.74%. Značilno je, da vsebuje tobak za nosljanje največ nikotina, včasih celo 6%.

Koliko nikotina gre v dim? To vprašanje je ni rešeno. Nekateri so mnenja, da je v dimu 25% nikotina, drugi strokovnjaki pa pravijo, da ga je 75%. Dim tobaka pa je nasičen še poleg tega z drugimi strupenimi sestavinami, ki pa ne napravijo v kratkem času, ko se nahajajo v ustih in v naših notranjih organih, nobene škode človeškemu organizmu. V smotki zgoreva nikotin na drugačen način, kot pa v cigareti ali pipi in dim vsebuje v teh slučajih različne množine nikotina. Če zgori tobak kolikor je sploh mogoče, je vsebina nikotina zelo majhna. Nadalje je pomemben faktor tobak, ki še ni prišel goriti, kajti ta vsrkava dim, ki gre skozi njega in na njem se nabere precej nikotina, ki bi prišel drugače v usta. Cigareta ima v tem oziru najboljše pogoje, ker gori z zelo vročim plamenom in ker dim napravi samo kratko progo, predno dospe v ustno votlino. Zgorevanje v pipi je najnepopolnejše, medtem ko se drži smotka zlate srede.

Dvakrat usmrčen

Iz Newyorka prihaja poročilo o senzacionalni justifikaciji. V Little Rocku je bila na nekem zločincu, po imenu Bullen, izvršena smrtna obsodba na električnem stolu. Ko so zdravniki ugotovili smrt delinkventa, je bila krsta zabita, štirje možje pa so jo prenesli na bližnje pokopališče.

Na potu se je zgodilo nekaj nepričakovane. Mrtvec je s krepkim sunkom z noge odbil pokrov krste, se dvignil kvišku ter, sprevidel položaj, skočil iz krste in začel bežati. Jetniški pazniki, ki naj bi mu bili izkazali »zadnjo čast«, so hiteli za njim in ga vlovili. Bullena so spravili nazaj v ječo, kjer je še poslovala eksekucijska komisija.

Po kratkem posvetovanju je komisija sklenila, da se mora justifikacija ponoviti. Bullena so posadili zopet na električni stol ter spuščali vanj močan električen tok tako dolgo, da se je mož končno naveljavno poslovil od tega sveta. To se je zgodilo v dobi človekoljubnosti leta 1923.

Nekdaj, ko so divjaki bili menda vendar le boljši ljudje, je veljal zakon, da je delinkvent, pri katerem justifikacija ni imela pričakovane uspeha, zopet prost. Kam nas je v dobi električnega stola privela solčna etika takega pravnega poimovanja?

Roparji modnih novosti

Pariški porotniki so razsodili, da je modne originalne modele smatrati za umetnine in da jih štiti avtorsko pravo. Kopiranje originalov se kaznuje z visoko globo in odškodnino. Modni umetniki že nekaj let opažajo, da jim krajejo ideje tu tujci. Krojači in krojačice hodijo po pariških ateljejih in razstavah, kopirajo originale ter jih odnašajo preko meje. Zato so začeli paziti na posetnike in preprečati prerinjanje toalet. Toda šivilje se dajo nastaviti kot delavke pe krojaških delavnic in odnašajo ideje. Zanje dobivajo v tujini velike nagrade. Seveda so te šivilje že same umetnice velikega okusa in izvrstnega spomina. Včasih izidejo onstran meje nove toalete po originalni pariški ideji prej, nego v Parizu. Šivilje kopirajo naslikane modele in jih pošiljajo v tujino. Tudi odlične dame tihotapijo pariške modne ideje. Po prodajalnah in delarnah pomerjajo kupa valke razne modce, jih doma po spominu narišejo in pošiljajo v tujino. Baje živi večina dunajskih, berlinskih in drugih velikomestnih modnih salonov od ukradenih pariških modelov. Tudi krojači in tuje krojačice opazujejo po pariških prvih zabaviščih merodajne dame in gospe, jih prerinjujejo in potem doma ustvarjajo »nove« mode. Baje plačaje krojači prvih ateljejev za en model po 4000—5000 frankov. Tatvina je torej prav dobičkanosna.

Predhodniki lorda Carnarvona

Ko se ves svet zanima za senzacionalna odkritja angleškega lorda Carnarvona in njegovega znanstvenega pomočnika dr. Carterja v »dolini kraljev« pri Luksorju, ko se marljivo čitajo popisi zakladov, ki sta jih našla v grobnici egiptanskega Faraona Toutenkamora, bo marsikateri naš bralec vprašal, od kdaj se vrše raziskovanja v Egiptu, kdo je pred njima izsledoval spomenike iz visokorazvite davne egiptanske kulturne dobe? Leta 1815, je bil pri paši v Egiptu zastopal Napoleona I., francoskega cesarja in kralja Italije, konzul Bernardin Drovetti, po rodu Piemontec. Ko je Napoleon padel, Drovetti ni samo prišel ob službo, nego politični preobrat ga je zadel še huje. Drovetti je bil precej izobražen, imel je dober okus in fin nos ter se je bavil s raziskovanjem in izkopavanjem po gornjem Egiptu. Paša mu je izdal ferman, ki ga je pooblašal, da sme vršiti svoje študije ter ukazoval prebivalstvu, da Drovettija ne sme nihče motiti pri delu. Angleški konzul polkovnik Missett se ni brigal za izlete Drovettija nego jih je razlagal po svoje, češ, da francoski konzul išče stikov z begi v korist Napoleona, paša ga je imel za norca, domačini pa za čarovnika. Tako je polagoma svoje stanovanje »oklele« napolnil z najraznovrstnejšimi in najdragocenejšimi predmeti iz starih egiptanskih grobov in nabral si je lepo muzejsko zakladnico. Dolgo časa je imel mir in ni se mu bilo bati konkurence. Tudi prvi turisti, ki so okoli leta 1814. prišli v Egipt, ga niso oškodovali: sledili so poti, ki so jo označili Herodoti. Strabo v starem veku in kesneje Norden, Pococke, Bruce in Volney; ogledovali so piramide, templje, kopirali napise in reliefe ter predli domneve. Vse drugače pa je postalo, ko je nastopil službo angleški konzul Henry Salt, naslednik polkovnika Missetta. Drovetti je z rastočim strahom opazoval, da Salt z zanimanjem ogleduje dela okoli Aleksandrije, ki jo je hotel paša Mehmet-Ali obdati s trdnjaskim zidom. Videl ga je, kako vtika nos v zemljo, ko so jo arabiki težaki razkopavali in razgrabljali s svojimi orodjem. Dasiravno je Drovetti svoje izlete v puščavo in svoje izkopane skrbno prikrival, je njegovo delo vendar izvolal šejk Ibrahim (John Lewis Burckhardt), ki je bil zagoneten človek, napol raziskovalec, napol vohun v angleški službi. Izdal je Saltu, da

ima Drovetti v svoji »okelle« zbirko, ki bi jo bilo vredno pogledati in ki bi jo morda Drovetti za primeren znesek prodal. Salt je obkroževal Drovettija, da mu je končno pokazal svoj muzej. Priznati je moral, da tako lepe zbirke izkopin še ni videl; sohe, neštete podobe bogov, akarabij, medalje, odlomki kamnov z vklesanimi napisi, mnogobrojni predmeti, ki so pričali o družabnem življenju Egipčanov, njihovem pohištstvu, modi itd., zlasti pa številni papirusi neprecenljive vrednosti so vzbujali poželjivost Saltovo, ki je takoj jel premišljevati, kako bi te zaklade pridobil za »British Museum« v Londonu. Vprašal je Drovettija, ali bi prodal zbirko v ta namen in za kakšno ceno. Drovetti, ki mu ni bilo več toliko za slavo nabiralca kakor za primerno poplačilo truda, ki ga je imel toliko let z izkopavanjem in nabiranjem, mu je odgovoril, da proda zbirko za 7000 angleskih funtov. Salt se je ustrašil tega zneska in je tudi dvomil, da bi imel »British Museum« toliko vsoto na razpolago. Zato je pogajanja zavlačeval in predvsem začel ponemati Drovettija ter iskati in kopati na svojo roko. V ta namen je na različne načine skušal pridobiti zase Mehmet-Alija, ki mu je kakor nekdanj Drovettiju izdal dovoljenje za izkopavanje. Da pa zavzame tudi angleško vladu za svoje početje, mu je bilo treba velikega marčkanega uspeha. Burckhardt mu je priporočeval o kolosalni glavi »mladega Memnona«, ki jo je videl v Gornjem Egiptu. To je hotel na vsak način imeti ter jo poslati v Anglijo. Kako naj pa dobi to glavo? Burckhardt je našel pomočnika: Giovanni Belgionija. Ta je zapustil svojo rojstno deželo Italijo še preden jo je zavzel Bonaparte, se preživljal na Angleškem z vrstoglavi mi zmetnostmi in spretnostmi akrobata, plesal je na vrvi, igral z barvnimi stekli itd. Ko ga je na angleških sejmiščih izpodrinil spretnější tekmeč, je iskal svojo srečo na Portugalskem. V Lizboni je v gledališču San Carlo zbog svoje velikanse postavil igral vlogo Samsona, odtod se je preselil v Madrid, ali na žalost so imeli le malo vlog, primernih za njegovo silno rast. S Španskega je potoval na Malto, kjer se je seznanil s kapitanom Izmajlom Gibraltarjem, zastopnikom egipčanskega paše na Malto. Ta se je zelo briga za namakanje Egipta; iz Angleškega so mu poslali železne stroje, ki naj bi jih gonila Nilova vodna moč. Belgioni je mislil, da bi se ob tem podjetju dalo kaj zaslužiti in s pomočjo Izmajla Gibraltarja je odpotoval v Egipt. Tamkaj so mu naročili, naj konstruira sesalko. V treh mesecih je bil gotov in v navzočnosti paše so hoteli stroj prvič pogoniti. Ta se pa ni obnesel in Mehmet-Ali je Belgioniju ustavil mesečno plačo 800 piastrov. V tej stiski je Belgioni sprejel službo, ki sta mu jo nudila konzul Salt in Burckhardt. Leta 1816, se je odpravil na pot ob Nilu navzgor po glavo Memnona, ki naj bi jo po navodilih svojih naročnikov iskal na zapadnem bregu Nilovem, nasproti Karnaku, blizu vasi Gournah, naslonjeno na južno stran porušene svetlišča po imenu Kasser el Delkake. Leta 1817, se je Belzoni pojavil v Aleksandriji s »kolosalno glavo«, ki so jo potem poslali v Anglijo. V Kajiru sta mu izročila Salt in Burckhardt bogato darilo, Belzoni jima pa je pripovedoval, kako obžaluje, da ni imel na razpolago primerne ladje, zakaj pripeljal bi bil seboj tudi soho ženske iz pesčenca, ki so ji bili lasje gladko položeni in ki je držala na kolenih jarčovo glavo in šest androefing, ki jih je našel v ograji okoli templja v Karnaku pri Luksorju. — Ta prvi uspeh je bivešega glumača tako omamil, da je sanjal samo še o faraonskih grobovih in svetiščih ter se je hotel popolnoma posvetiti njih raziskovanju. Vsakega popotnika je prosil, naj povrni vsi se v Evropo ne pozabi imenovati njegovega imena, kadar bi pripovedoval o svojih doživljajih v Egiptu.

Salt je sprejel pod svojo streho tudi Belzonija, ki je fantastično opravil ter pridelil del stanovanja, v katerem je kadil iz dolgih pip, razmišljal o svojem burnem življenju in poteptanju po svetu ter sanjaril o novih podjetjih raziskovalca in izkoriščevalca pod puščavskim peskom zakopanih zakladov iz stare egipčanske dobe. In glej! Skoro je bila ura, ko se je velikanu treba lotiti novega dela. Salt se je pripravil, da prodre v notranjščino templja v Ibsamboulu. Ali bal se je, da zadene ob zapreke. Zakaj Drovetti, ki se je v marcu 1816, podal k drugemu kataraktu, je podkupil v vsoto 800 piastrov Hassana Kashefa, da ga na povratku od egipčanske-nubijske meje postavi v tempelj, ki so ga že izkopali iz peska. Po njegovem odhodu je dospel Belzoni ter prišel obdelovati Hassan Kashefa v korist angleške ekspedicije. Obljubil mu je v imenu konzula Salta sijajna darila, dva lepa turbana za njegova sina in kraljevski bakšiš. Ko se je Drovetti povrnil, mu je Hassan Koschef vrnil 800 piastrov, češ, da se stvar za ta denar ne izplača. Drovetti je bil obupan, zakaj uvidel je, da Egipt in Nubija postajata torišče za izkopavanje starin, odkar je prišel Salt v Egipt. Domačini so opazili, s kakšno poželjivostjo popotniki povprašujejo po papirih in drugih starinah. Papiri so navadno tičali pod pazduho ali med nogami mumij. Vsed tekmovalci med »francosko stranko« pod vodstvom Drovettija in med »angleško stranko« pod pokroviteljstvom Salta je povpraševanje po papirih prihajalo tako živahno, da je cena porastla od nekdanjih 8 do 10 piastrov na 30, 40 in 50 piastrov. Med domačini

so izvestni voditelji, navadno najbolj navihani prekanjenci, organizirali štete raziskovalcev, ki so se imenovali »francoska stranka«, drugi pa »angleška stranka« ter neprestano iskali in razkopavali grobove, oropali mumije ter odnašali vse, kar so našli v grobnicah. Bali so se tujih popotnikov in raziskovalcev ter s bakšiši podkupovali Defterdarja, zeta paše Mehmet-Alija in guvernerja v Gornjem Egiptu, age in kashefe. Navzile temu se je Drovettiju posrečilo Defterdarja pridobiti, da je domačinom prepovedal prodajati stare Angležem. Ali Angleži so kljubovali vsem zaprekam; Salt, njegov tajnik Beechey, Sir Joseph Blakes in Belzoni so vdrl v tempelj v Ibsamboulu ter ga po mili volji oplakali. Kar jim ni bilo mogoče odnesti, zlasti freske in napise, sta kopirala Beechey in Sir Blakes ob svitu 50 sveč v mrzlični naglici, vzpeta

na lestvice v dušičnem in vlažnem zraku oskrunjenega svetlišča. Defterdar jih je zalotil pri delu ter se je ždnil luči in marljivemu delu v tako slabem zraku, delu, čigar pomena ni mogel razumeti, dasiravno so mu ga razlagali ter ponovno vakljkali »kakšne zaklade da so našli«.

Belzoni je končno srečno izvedel svoje zadnje podjetje. Spravil je navzdol v Kahi ro enega velikanskih obeliskov, ki jih je našel v Philoe. Premagati mu je bilo velike težave, nevarnosti in zapreke, ki mu jih je pripravljala »francoska stranka« pod Drovettijem. Po teh uspehih, ki so mu donesli bogate bakšise od angleške strani, je začutil domotožje ter se je po dvajsetletni odsotnosti povrnil v svojo domovino, kjer je v Padovi s pomočjo svoje žene, ki je bila Angležinja, pričel pisati poročilo o svojih raziskovanjih in operacijah.

F. C. Barcelona ter sljub premoči v prvem polčasu nezasuženo podlegel s 3 : 0. Sodnik je bil dober. Za nedeljo napovedana revanš-tekma je bila odgodena vsled dežja na ponedeljek.

Pri znani kolesarski dirki Milan-San Remo, ki se vrši vsako leto, je letos že tretjič zmagal sloviti italijanski dirkač Girardengo. 286 kilometrov dolgo progo je prevozil v 10 urah 14 min. Povprečna hitrost je znašala na uro 28 km. Lanski zmagovalec Brunero je dospel šele kot

četrti na cili. Doseženi čas Girardenga je za 31 sekund boljši kot oni, ki ga je lani dosegel Brunero.

Sport na Primorskem. Tržaško kolesarsko društvo »Balkan« se je na zadnjem svojem občnem zboru dne 25. t. m. pretvorilo v splošno sportno društvo, ki se bo imenovalo »Sportno društvo Adria«. »Adria« bo gojila vse panoge sporta. Za predsednika je bil izvoljen g. Anton Podbršček.

Gospodarska vprašanja

Tedenski tržni pregled

ZITNI TRG: Po Veliki noči je kupčija, ki niti pred prazniki ni bila znatna, postala še mrtvejša. Deloma se konzumenti vzdržujejo večjega nakupovanja, ker pričakujejo nazadovanja cen, deloma pa zabranjuje živahnejše nakupovanje veliko pomankanje denarja. Oni, ki imajo kaj likvidne glavnice, kupujejo po razmeroma nizki ceni blago in ga prodajajo na upanje po visokih cenah. Pod takimi pogoji torej padca cen na drobno ni pričakovati. — V Vojvodini so bile prošli teden nastopne cene: Pšenica se je tržila med 445 do 455 Din s postaje v Bački. Ri je notirala samo nominalno 310 do 375 Din. Ječmen se je tržil v malih količinah vednoma jari po 315 do 320 Din s postaje ob Tisi. Po ovsu je bilo povpraševanje za vojsko; blago se je tržilo po 290 do 330 Din s postaje v Bački. Turščica, lepa, zdrava, začasno suha se je ponujala po 250 do 290 Din. Po moki je bilo prilično povpraševanje; »0« se je tržila med 660 do 700 Din. Otrobi se slabo prodajajo; drobni so se ponujali po 150 do 162,5 Din s papirnatimi vrečami s postaje. Fižol je notiral: beli 450 do 475 Din, pisani 475 do 550 Din. Izvaja se malo. Stanje posevkov je povoljno. V zadnjem času je nastopilo hladno vreme. — Na svetovnem trgu cene čvrste. Najbolj se konvenirajo na zunanji tržiščih cene ameriškega žita. Iz Zedinjenih držav javljajo, da stanje posevkov ni posebno povoljno. V Madžarski je zadnji mraz povzročil škodo le na sadnem drevju.

ZIVINSKI TRG: Cene so v celj državi čvrste. Razlog temu je bil deloma slabši tečaj dinarja, deloma pa spomladi vočigled zelenemu krmiljenju kmetje manj ponujajo živino. Na Hrvaškem so se tržili povprečno za kg žive teže: voli I. 16,25, II. 11,50 do 13,50, III. okoli 10, krave, zelo slabe 8, avinje debele 27,50 do 28,75 ab Zagreb, 24 do 25 ab Srem in Vojvodina, svinje mesnate okoli 23 do 23,50. Svinje se izvaja v večjih količinah žive in zaklane v Češkoslovaško, Francijo, Nemčijo in Avstrijo. Govejo živino kupujejo Italijani, čeprav je draga.

VINSKI TRG: Položaj na vinskem trgu vedno enak. Ne izvaja se skoro nič, a tudi domača kupčija miruje. Vlada mora čim prej prisrčiti na pomoč s potrebnimi ukrepi, da naše vinogradništvo ne propade. Naše vino, ki je že itak drago, ne more vzdržati konkurence z drugimi inozemskimi vini, ker je vrh tega še prevoznina visoka. Vlada bi morala znižati prevoznino za izvoz v Češkoslovaško in Avstrijo, kamor edino bi za enkrat moglo iti naše vino.

TRG Z JAJCI: Cene nazadujejo na zunanjih trgih. Glavni vzrok nazadovanja je obilica blaga spričo spomladi. Kupci, ki nakupujejo jajca za konzerviranje, že nastopajo, kar je na domačem trgu nekoliko dvignilo cene. Koncem tedna se je tržil komad po 1,25 do 1,50 Din.

LESNI TRG: Postavno slavonska postaja v dinarjih so bile prošli teden nastopne povprečne cene: hrastovi blodi I. 2000 do 2200, II. 1400 do 1600, za furnirje 2400 do 2700, fino hrastovo blago 2500 do 3500, hrastovina na zrcalni rez 3000 do 4000, bukov blodi I. 250 do 350, bukov frizi 750 do 850, javorjevi blodi I. 720 do 800, jesenovi blodi I. 500 do 650, brestovi blodi I. 450 do 550, mehko tesano blago 350 do 450, mehko žagano blago 550 do 650, drogi za brzojav, hrastovi 50 do 70, železniški pragi, hrastovi 43 do 51, bukov 40 do 50, les za kurjavo, bukov I. vagon 2750 do 3200, II. 2200 do 2300, mešan 2400 do 2700, lesno ogilje, vagon 10.000 do 11.000. Povpraševanje za bukovim blagom živahno, za hrastovim manjše.

HMELJ.

Češkoslovaški trg: Iz Zorca poročajo: Prošli teden je bila na deželi precej živahna kupčija, vendar lastniki ne odajajo radi blaga. Za srednjefini hmelj se je plačevalo 750 — 800 Kc za 50 kg. V posameznih primerih se je dosegla tudi višja cena. Prvovrstni hmelj ni prišel v promet. Zaloge v producentskih rokah so že zelo male.

PRODAJE IN DOBAVE.

Prodaja stare pločevine. Pri ravnanstviu državnih železnic v Subotici se vrši 20. t. m. ob 11. dop. ponovna ustmenadražba okoli 50.000 kg stare pločevine.

Dobava drv. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se vrši 21. t. m. ob 11. dop. ponovna ofertalna licitacija glede dobave 30000 vagonov bukovih drv.

Prodaja starega železa. Pri upravi Pomorskega arzenala v Titvu se vrši 23. t. m. ob 11. dop. ponovna dražba 93 ton starega železa.

Predmetni oglasi so v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Stanje posevkov v naši državi. Iz Beograda poročajo: Po uradnih podatkih poljedelarskega ministarstva je letos pose-

Sportni vestnik

Hašk : Ilirija 2 : 1 (0 : 0)

Nezaslužen poraz Ilirije. — Krivda sodnika.

Kljub izredno slabemu vremenu se je v nedeljo zbralo na igrišču pri državnem kolodvoru še precejšnje število občinstva, da prisostvuje toliko pričakovani tekmi med zagrebškim Haškom in ljubljansko Ilirijo. Ker je bilo znano, da nastopi Hašk proti Iliriji v močnejši postavi kakor v soboto proti Primorju, je bila pričakovati lepa in nadvse napeta tekma. Zalibog je skrajno slabo vreme — snežni metej, ki je trajal ves dan, je dosegel svoj višek ravno med tekmo — zelo oviralo igralce obeh moštev. Z žoga, katere se je vedno držalo mnogo snega, je bilo skoraj nemogoče pokazati kakšne posebne tehnične sposobnosti.

Vendar pa so gledalci z ozirom na napetost tekme prišli še precej na svoj račun. Tekma je bila namreč skozi in skozi polna skrajno kočljivih situacij in bi bila pri lepem terenu z ozirom na moč obeh moštev nudila vsekakor lep sportni užitek. Ilirija je bila premagana, toda mogoče je ravno ta poraz pokazal, da morajo klubi v Zagrebu in drugod resno računati tudi z nogometnim sportom, ki se goji v območju ljubljanskega nogometnega podsaveza. Zalibog opažamo, da posvečajo zagrebški in beograjski listi premalo pažnje našemu sportu. Ako se vrši v Buxtehilde kaka brezpomembna tekma med kluboma, ki sta v dotični vasi skoro znana, a se pri nas živ človek ne zanima zanj, objavljajo listi v Zagrebu in Beogradu gotovo natančno vse rezultate, eventualno tudi s komentarji. Za naš sport, ki je pač važen del jugoslovanskega sporta, se pa ne zanimajo. Treba bo, da bodo domači klubi, ki prihajajo k nam v goste, doživeli par porazov, da bodo tudi drugi kraji naše domovine zvedeli, da se goji v Sloveniji sport, ki ga je treba upoštevati.

In to bi se bilo v nedeljo zgodilo, ako ne bi načelnik sekcije nogometnih sodnikov G. Vodišek s svojim pristranskim nastopom pripomogel Zagrebčanom do neupravičene zmage. Ilirija je bila več kot polovico tekme v premoči. Izbor dan je imel njen obrambni trio. Soklič v голу morda še nikdar ni bil tako dober. Držal je sigurno in lepo težke strele Haškovega napada, celo eno enajstmetrovko. Neprecenljiv je skromni Beltram, ki mu je pridno sekundiral Pretnar. V krilski vrsti dela skrbni desni krilec, ki se sicer trudi, toda svoje srednje forme ne more izboljšati. Napadalna vrsta je pokazala prav lepe napadalne akcije, vendar pa je premalo računala na obstoječe razmere. V drugi polovici se je bolj poslužila igre s krili, zlasti desnega, ki je dal marsikatero lepo žogo pred gol. Vidmajer pa je štrajkal.

Gostje so nadkriljevali domačine v lepem plasiranju žoge. Sicer se njihova pričakovana nadmoč ni opazila nikjer in bi jih bila, ako bi bil sodnik na svojem mestu, po končani tekmi vendarle bolela glava.

Ilirija je bila torej premagana, in sicer kakor omenjeno, vsled dosedaj pri nas še nepoznane pristranosti sodnika G. Vodiška. Bila je docela dorasla svojemu nasprotniku in njen poraz je zakrivil edino sodnik. Deplasirano bi bilo, ako bi hoteli nedeljski nastop G. Vodiška omiliti s kakšno lepšo besedo, kakor je »pristranost«. In sicer je bil G. Vodišek za vestno pristranski. Bil je ves čas miren in se nikakor ne more opravičiti s kako razburjenostjo. Pregledal je Zagrebčanom hude pogoške, ne da bi jih kaznoval, in to čisto v situaciji, ki je bila za Zagrebčane nevarna. Naj navedem le nastopni slučaj. Napadalec Ilirije preteče obrambo gostov, zagrebški vratar Friedrich se mu vrže nasproti, oba padeta tik pred praznim zagrebškim golom na tla in Friedrich prime z obema rokama Ilirijana pri nogah ter mu s tem odvzame možnost pobiti se in z lahkoto zabiti sigurno gol. To je videla vsa publika, so gotovo videli tudi Haškovi in bi tudi G. Friedrich brezdvomno potrdil, a videl tega ni sodnik, ker ni hotel videti. In takih več ali manj izrazitih slučajev ni bilo ravno malo.

G. Vodišek je s svojim nedeljskim nastopom naredil zelo slabo uslugo sebi, Hašku in Iliriji. On je v nedeljo zavrgel svoj kolikor toliko dober renome kot sodnik, on je zakrivil poraz Ilirije. Vzroka za to ne vem. Izključujem indisponiranost ali razburjenost, ki se vidno razlikujeta od pristranosti. Ali se ne zaveda G. Vodišek, da s takim nastopom ubija svojih klubskih kolegom ljubezen in voljo do nogometnega sporta? Ta pot ni

pravila. O. načelnik sekcije nogometnih sodnikov naj jo zopet zapusti, ker se bo sicer le sam ubil. Nedeljski dogodek s sodnikom naj ostane osamljen, to je želja vseh sportnikov. T. Zobec.

Druge nedeljske tekme

Maribor: Tekma med reprezentanca-ma Maribora in Celja je končala z lepo mariborsko zmago 5 : 0 (1 : 0). Kljub skrajno neugodnemu vremenu je tekma privabila lepo število občinstva, ki je tudi res prišlo na svoj račun zlasti vsled fer, harmonične igre Mariborčanov. Med napadalci se je zlasti odlikoval Perk, krilski vrsta je navadno že sama zavrnila celjske napade, kar pa je še preostalo, sta sigurno in bravurozno odpravila prvovrstna branilca Barlovič in Kurzman, tako da je imel golman Glaser prav malo dela. Med Celjani je bil najboljši Dürschmidt, ki ga pa ostalo moždno ni podpiralo. Zlasti je odpovedala napadalna vrsta. Sodnik Nemec je imel lahko nalogo, ker sta igrali obe moštvi skoz in skoz fair.

Zagreb: Od štirih napovedanih lokalnih tekem sta se radi slabega vremena vršili le dve, in sicer Sava : Derby 3 : 1 in Tipografija : Slavija 2 : 0.

Beograd: V soboto je igral Beograjski sportni klub proti Tricoloru (Bukarešta) 6 : 1. V nedeljo pa je Jugoslavija porazila isti klub s 4 : 0.

Budimpešta: Proti vsakemu pričakanju je reprezentanca Berlina porazila reprezentanco Budimpešte z 1 : 0 (0 : 0). Bila je to peta tekma med obema reprezentancama. Budimpešta je dosedaj zmagala dvakrat, Berlin tudi dvakrat, ena tekma je bila neodločena. Sodnik Retschury.

Gradec: Prvenstvena tekma OAK : AAC. 7 : 0 (3 : 0).

Dunaj: Vse prvorazredne prvenstvene tekme so bile radi slabega vremena odpovedane. V drugem razredu je Slovan porazil Phoenixa z 2 : 0 (1 : 0), Ostmark pa Gersthof 4 : 0 (3 : 0).

Bratislava: Wiener Sportklub : Bratislava 2 : 2.

Praga: Slavija : Teplitzer Fussball-klub 7 : 0 (1 : 0). Sparta : Nuselski 2 : 2. Čechie Karlin : DFC. 2 : 0.

Službene objave LNP

Iz seje poslovnega odbora dne 4. aprila.

Na znanje se vzame: Dopis SK. Svobode, Ljubljana, z dne 23. marca; prijave tekem: Dne 1. aprila Ilirija II—Svoboda, Ljubljana, 2. aprila Ilirija rez. — Slovan, SSK. Maribor—Čakovečki SK. 8. aprila Ilirija II—Slavija, a Ilirija rez. — Jadran, 22. aprila Ilirija komb. — SK. Celje; dopis SK. Svobode, Maribor, z dne 30. marca in dopis SK. Slavije, Ljubljana, z dne 28. marca. Kluboma se sporoči odgovor pismeno; dopis PO. Celje z dne 26. marca.

Verificira se prvenstvena tekma z dne 25. marca Slovan : Slavija 5 : 0 (2 : 0). Ker je SK. Slavija nastopila z igralci, ki so imela pravo nastopa šele s 3. aprilom, se klubu odbijeta koncem sezone glasom § 14. P. p. t. 2. točki.

Vsem klubom LNP. se sporoča, da se uvedejo z letom 1924. izkaznice igralcev s fotografijami. Natančnejša navodila slede. Nadalje se sporoča vsem klubom, da morajo počenši z 8. aprilom 1923. priložiti vsaki v verifikacijo vpisani prijavitelj 1 Din za izkaznico. Prijave brez navedene pristojbine se bodo zavrnile.

Prijavljeni so za SK. Ilirijo, Ljubljana: Pintar Slavko, Vodišek Gabriel, za SK. Primorje, Ljubljana: Ernan Adolf. Navedeni igralci imajo pravo nastopa s 17. aprilom 1923. Za SK. Ptuj, Ptuj: Schuster Johan, Schichtner Franc, Omulec Ivan, Kuderna Avgust. Za SV. Rapid, Maribor: Geuer Alfred, Lešnik Franc, Tschertsche Johan, Pečar Ivan, Koren Franc, Kopschitz Fric, Zunkovič Aristides, Sorko Fridrik, Schimove Hans, Lederer Pavel, Axman Wilhelm, Löschnig Matija. Navedeni igralci imajo pravo nastopa s 24. aprilom 1923. Prijavljeni so za SV. Rapid, Maribor, s pravom nastopa z 10. oktobrom 1923.: Turina Peter in Löschnig Laslo. Prijavi: Václav Janoušek za SK. Ilirijo, Ljubljana, in Fröhlich Viktor za Athletik-Sportklub, Celje, se odstopata JNS., da izposluje odjavnic od CAF., oziroma ÖFB.

Ukine se zabrana igre (objavljena v Sl. gl. št. 52) Schoster Adolfu in Polih Ivanu za SK. Svobodo, Maribor. Zavrnjene so prijave SK. Svobode, Ljubljana, ker niso pravilno izpolnjene. Tajnik IL.

Gradjanski v Barceloni. V soboto je Gradjanski lokal svojo prvo tekmo proti

janih 1.939.000 ha s ozidnim žitom. Od tega odpade na pšenico 1.500.000 ha, na ječmen 200.000 ha, na riž 155.000 ha, na oves 50.000 ha in na ostalo žito 82.000 ha.

— **Bremena naših državnih dolgov.** Finančni minister dr. Stojadinović je objavil v »Politiki« članek o naših državnih dolgovih in konstatiral, da znašajo anuitete in obresti naših državnih dolgov 1.) za predvojne dolgove Srbije: 312 milijonov dinarjev. 2.) za povojne dolgove: a) za tuzemske dolgove 432 milijonov dinarjev; b) za notranje posojilo 50 milijonov dinarjev, skupaj torej 482 milijonov dinarjev. Finančni minister ugotavlja, da je z ozirom na državni bužet 7 milijard in na število prebivalcev 12 milijonov breme za izplačevanje anuitet minimalno, kar se najbolje vidi že iz dejstva, da so anuitete zunanjih posojil osigurane z založenimi monopolnimi dohodki in z dohodki železnic. Medtem pa znašajo že samo monopolski dohodki 1 milijardo 700 milijonov dinarjev, dočim je treba za zunanje posojilo samo 487 milijonov dinarjev na leto.

— **Zagrebski zbor javlja, da so vsa razpoložljiva mesta v zaprtem prostoru za II. veliki sejem (od 22. aprila do 1. maja tega leta) popolnoma zasedena.** Uprava je bila vzela resno v pretres, ali naj se zaradi velikega števila prijav priredi poseben oddelek izven prostora Zagrebskega zbora v Martičevi ulici, toda je morala to misel opustiti iz tehničnih, finančnih, upravnih in drugih razlogov. Pri tej priliki se mora zopet poudarjati, da dela uprave velike težkoče okolnosti, da se razstavljajci prijavljajo šele v zadnjem hipu. Uprava se že sedaj peča z vprašanjem razširjenja razstavnega prostora, da bo v bodoče mogla ugoditi večjemu številu razstavljajcev.

— **Podružnica Bleerove bančne skupine v Beogradu.** Iz Beograda poročajo, da je ministristvo trgovine in industrije odobrilo bančni skupini Bleer, da osnuje v Beogradu svojo podružnico.

— **Velik polom danske banke.** Iz Koda nja poročajo, da je propadla velika danska banka »Landmannbank«. Primankljaj banke znaša okoli 230 milijonov danskih kron (okoli 4 in pol milijarde dinarjev v naši veljavi). Ker so imeli tudi mnogi člani kraljevske rodbine svoj denar pri tej banki, so izgubili vse svoje premoženje. Glavni ravnatelj te banke je bil Emil Glückstadt, ki je zelo potrpatno in razkošno živel. Polom banke je povzročila gospodarska katastrofa carske Rusije. Podjetje je imelo namreč mnogo svojega kapitala v Rusiji, ki pa je zaradi boljševiške revolucije izgubilo kapital. Glückstadt je sicer skušal rešiti to glavnico in je zato celo podpiral armado generala Judenicha, a ko je ta propadla, da je bila tudi usoda banke zapечатena. Bančni ravnatelj je živel v dobrih odnosajih s kraljevo rodbino in upravljal tudi njeno imovino. Glückstadt je sedaj v preiskovalnem zaporu.

— **Zlata pariteta za carinska plačevanja v Avstriji** (preračunsko razmerje za carinska plačevanja v zlatu) je določena za dobo od 9. do 15. t. m. na 14,400 avstrijskih kron.

— **Obtok bankovcev v Avstriji** se je po izkazu 31. marca povečal za 221 milijard na 4459 milijard kron.

— **Avstrijska krona.** Vesti, da avstrijska vlada umetno dviguje avstrijske krono v Curihu, se z avstrijske strani označujejo za neresnične, češ, da so izkušnje pokazale, da take mere ne prinašajo trajne koristi.

— **Naraščanje cen mesu v Avstriji.** Na dunajskem živinskem trgu v St. Marxu so cene živini in mesu v zadnjem času znatno narasle.

— **Banka »Bohemian«** »Prager Abendzeitung« poroča, da je državno pravdnistvo uvedlo v zadevi banke »Bohemian« proti poslanecu Dr. Kubicku preiskavo zaradi zločina goljufije.

— **Borzne insolvence v Budimpešti.** Iz Budimpešte poročajo: Ovdabe proti borznim komisijskim firmam so zavzele v zadnjem času velik obseg. Insolvence se množijo. Ugotovilo se je, da so komisijski narzi z efekti, ki so jim bili zaupani, uganjali nečuvne zlorabe. Med insolventnimi firmami dolguje tvrdka Herman 60 milijonov in tvrdka Varga 35 milijonov madžarskih kron.

— **Madžarski indeks cen v marcu** (so-stavljeno od dr. Evgena Dalnoki-Kovacs-a) se je napram februarju povečal za 51,5 odst.

— **Obtok bankovcev v Madžarski** je v zadnjem tednu marca narasel za 5,9 milijard na 82,2 milijarde madžarskih kron. Država sama se je zadolžila za 2 milijardi.

— **Zlati ca-inski nadavek v Nemčiji** je določen od 11. do vključno 17. t. m. na 437,900%.

— **Ustavitev plačil berlinske produktne firme.** Kakor smo že poročali, je ustavila velika berlinska tvrdka plačila. Ta tvrdka se ne imenuje Brin, kakor se je pomotoma poročalo. temveč Brie (Gebri-der Brie).

Sodnija

«Nova Pravda» obsojena. Narodnosocialistični tednik «Nova Pravda» je pribežil dne 28. oktobra 1922. ostuden napad na občesplošnega ljubljanskega obč. svetnika g. Josipa Turka, ki je ob priliki zborovanja glavnega odbora demokratske stranke v oktobru 1922 v Beogradu med drugim tudi interveniral pri bivšem finančnem ministru g. Kumarnudiju za odpravo maksimiranja draginskih doklad in za povišanje istih vsem javnim nameščencem. 7. t. m. je stal odgovorni urednik «Nove Pravde» Dragotin Kosem pred ljubljanskim kazenskim senatom, kjer se je pa izgovarjal, da članka ni bral in da če bi članek tudi bral, da ne bi vedel, da je napaden g. Turk, ker ni bilo imenovano njegovo ime, temveč se je v istem govorilo le o «Bočevem Pepetu». Senat je obsodil g. Kosma na 100 Din denarne globe zaradi zanemarjenja uredniške pazljivosti, ker je vsakdo lahko vedel, da je članek naperjen proti g. Turku. Obsodba se bo v «Novi Pravdi» na stroške obtoženca objavila ter ima ta trpeti tudi pravne stroške.

Razprava proti tolovaški tolpi Braico v Trstu. V petek se je pričela pred tržaškim porotnim sodiščem ob velikanskem navalu občinstva razprava proti morilec bankirja Bolaffia in stražnika Grazianija. Kakor znano, je bil lansko leto izvršen pri belem dnevu roparski napad na menjalnico Bolaffia v Trstu in so roparji takrat ustrelili ravnatelja Eria Bolaffia, na begu pa še stražnika Grazianija in potem pobegnili z avtomobilom. O dogodku, ki je izrazil v Trstu velikansko senzacijo, smo tudi mi svoječasno obširno poročali. Roparji so nameravali napasti takrat tudi slovensko hranilnico v ulici Valdiriva, a so svoji načrt opustili, ker si niso bili svesti uspeha. Glavni zločinček je bil Braico, ki je med tem že umrl. Vseh obtožencev je 13, med temi je 8 glavnih na razpravi v kletki, 5 pa na zatožni klopi. Razprava bo trajala več dni in bomo o njenem izidu še poročali. Med obtoženci je tudi nekaj Slovencev, oziroma slovenskih negatov.

Žena in trije možje. V beograjskih listih čitamo nastopno sodnijsko zgodbo: Soprog načelnika Mitarija je potegnil svojo možu, da ji hišni gospodar vedno pljune pred noge, kjerkoli jo sreča. Ozlovoljen nad takim žaljenjem svoje boljše polovice se je g. Mitar takoj podal k hišnemu gospodarju. «Ej, gospodin Mitar jaz pljunem pred vsako nevednico, in tudi vaša žena je taka...» — je zahrulil hišni gospodar in zaloputnil vrata. Ponižani g. Mitar se je podal na sodnijo in vložil tožbo. Pri razpravi pa je hišni gospodar izjavil: «Tožiteljeva žena je vlačuga. Za hrbtno vara svojega budalatega moža in polaja z dvema študentoma». Oba študenta, krvna brata sta, pozvana k pričevanju, sta odkrito potrčila navedbe hišnega gospodarja, češ: «Kaj zato! Ko je g. Mitar prečital protokol in doznal presenetljivo razodetje o svoji soprogi, se mu je zmigljalo pred očmi. Že drugi dan je vložil tožbo za ločitev zakona. Oba složna brata pa čaka večmesna pokora, ki jo določa kazenski zakonik za zakonolomstvo.

Je in ni. In še eno, ki jo pripoveduje beograjska «Politika» in se je dogodila v bližini Beograda: K mladoporočeni gospe Juliji, ki se je šele pred kratkim priselila s svojim postarnim soprogom v neko malo provincialno mesto, je lepega nedeljskega večera prišel mlad, eleganten gospod in ji sporočil: «Gospod soprog vas naproša, da v mojem spremstvu pridete v okoliško gostilno, kjer se izvršno zabavamo!» Gospod je bil zelo uljuden in zaupljiv. In šla sta. Pol ure daleč, skozi park in skozi samotni gaj. Naenkrat... Gospa Julija se ni mogla rešiti iz tučevega vročega objema... Pozno ponoči se je vsa obupana vrnila domov, jutraj pa zadevo prijavila policiji. Elegantnega zapeljivca so izsledili že tekom dopoldneva. Pred komisarjem je priznal vse: «Zaljubljen sem v gospo Julijo in si nisem vedel pomagati drugače». Ko pa je gospa Julija prinesla izpričevalo mestnega fizikata, se je strogo komisarji razilil preko obraza dobrovoljen smeh: «Evo, gospa Julija, vi ste še nedolžni!» Zmedena je gospa Julija odvrnila: «Po svojem možu že, toda ta lopov...» Tedaj se komisar obrne k zapeljivcu: «A kako ste mogli priznati umišljeno lopovščino?» — «Saj nisem; s polubi ji vendar nisem otel devičtva!» — «Hujšega ni bilo?» — «Nikakor!» In sta se mirno razšla, idealni zapeljivec in nedolžna gospa Julija.

Lahka, rabljena, dobro ohranjena dvovprežna kočija se kupi.

Naslov z navedbo cene je sporočiti upravnstvu «Jutra».

Dopisi

Vič. Dramatični odsek Sokola na Viču, je vprizoril v nedeljo, dne 8. aprila, v Sokolskem domu Tudičovo dramo «Golgota». Dramo je odsek že v prejšnjih dveh sezonah uprizoril, a tokrat je bila dobro naštudirana in ni bilo opaziti znanega «pavanja». On (Kristus), br. Jožeta Lojka ml. je bil izvrsten, posebno v drugem dejanju. Demetrija, odpadnika je br. Borštink igral zelo dobro, samo tuptam je bil včasih malo pretil (v drugem dejanju). Oče Makaril, br. Dacarja je bil v splošnem dober. Svoje razburjenje pa je kazal preveč robato, namesto, da bi ga podal bolj fino in odločno. Ženo je sestr. Dragica Stajorjeva podala v vsakem oziru, kar smo do zdaj videli žen pri prejšnjih predstavah, izvrstno. Občinstvo je s svojim nastopom kar frapirala. Ostale vloge so zadovoljile. Izra je bila ob obilni udeležbi občinstva dobro uspeša, za kar gre največja zahvala režiserju br. Borštinku. Končno bi še pripomnili: pavze naj bodo v prihodnje krajše; tako n. pr. je trajala pavza med prvim in drugim dejanjem nič manj nego pol ure. Režiser mora posvetiti več pažnje, da se izmenjava kulis na odru izvrši čim hitreje. Občinstvo pa tudi opozarjamo, naj prihaja k predstavam točno ob napovedani uri, da se potem predstave ne zavlečejo do polnoči. — Zdravo! — br. Čedo.

RADOMLJE. Najiskrenejše se mora čestitati dramatičnemu odseku «Sokola» v Radomljah za velik trud in poštvalnost, ki ga je pokazal Sokol prošle nedelje v «Desetem bratu». Zelo originalen je bil Kvas, Krjavel in deseti brat hvalevredna, v svoji vlogi prava tipa. Tudi vsi ostali so bili precej na mestu. Vsekakor pohvalen rezultat! Le tako naprej!

TRBOVLJE. Tukajšnji gostilničar in mesar Križanec je po dolgem cincanju in prigovarjanju od strani kaplanov vendarle odpovedal sokolskemu odseku Trbovlje II. telovadne prostore. Kot Hrvat je seveda Radičev, kot Slovenec pa klerikalec, kar se popolnoma strinja in nimamo nič proti temu. Samo proti temu pa imamo svojo odločno besedo, da bi tak človek živel od naprednih denarcev, katere mu niso naše gospodnje in naši «Sokoli». Od danes naprej naj hodijo k njemu po meso kaplanove gospodnje — in v njegovi gostilni se naj shajajo Orli. Prvih ni, drugi imajo pa itak v društvenem domu boljše pijačo in boljše zabavo, kakor pri «Radiču». Kdor ni z nami, je zoper nas!

Objave

* **Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.** Skupna pevška vaja se vrši v sredo, 11. t. m. ob 6.15 zvečer. Koncert v nedeljo, dne 22. in 23. t. m. Točno. — Odbor.

* **Prodaja škartnega materiala.** V tobačni tovarni v Ljubljani se vrši dne 7. maja t. l. oteralna prodaja raznega škartnega materiala (odpadkov lepenke, papirja in sodov). Pogoji so na razpolago v tobačni tovarni in trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

* **Prost. gasilno društvo v Ljubnem** na Gorenjskem priredi v proslavo 20letnega obstoja večjo slavnost dne 3. junija t. l. Cenj društva se prošilo da ta dan ne določajo večjih društvenih prireditvev.

* **Očistilo drevje gosenic.** Mestni magistrat ljubljanski kot politična oblast naroča vsem posestnikom, uževalcem in najemnikom zemljišč na ozemlju mestne občine ljubljanske, da najkasneje do 15. aprila očistijo vse sadno in drugo drevje zapredenih gosenic in drugega mrčesa. Ako bi se kdo obotavljal navedena opravila izvršiti v zgoraj določenem roku, dala jih bo mestna občina izvršiti na njegove stroške in bi se vrhotele kaznovali z globo do 100 Din v ponovnem slučaju do 200 Din, oziroma z zaporom.

* **Dotični gospod,** ki je v nedeljo, dne 8. t. m. ob 12. uri vzel moški dežnik, katere je bil zvezan z damskim naj vrne dežnik v kavarni «Emona» v Ljubljani, da se izogne nepotrebnim sitnostim.

* **Harry Piel v kinu Matica v Ljubljani.** V kinu Matica se predvaja te dni detektivska drama v dveh delih «Leteči avto» v glavni vlogi svetovnoznani Harry Piel. Da je ta film zelo priljubljen in vzbuja splošno zadovoljnost, pričča že dejstvo, da je bil kino v nedeljo, 9. t. m. ves dan popolnoma razprodan. Cenjeno občinstvo opozarjamo, da se danes 10. t. m. vrši zadnja predstava prvega dela tega krasnega filma. Drugi del se predvaja od 11. do 13. t. m. ter dosega tehnično svoj višek v momentih, kjer nastopa Harry Piel z letnim avtom ter izvaja naravnost neverjetne in vratolomne skoke s svojim avtomobilom. Cenjeno občinstvo ter vsa šolska ravateljstva in vodstva opozarjamo na film «Hanke pot v nebesa» po motivih Gerharda Hauptmanna, ki se bo predvajal od 14. do 16. t. m.

ŽELEZNICARJEM

IN DRŽAVNIM NAMEŠČENCEM.

Po sklepu akcijskega odbora sklicujemo za četrtek dne 12. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma širši sestanek železničarjev, državnih nameščencev in vpokojencev.

Dnevni red:

Poročilo o dosedanjem in bodočem delu akcijskega odbora.

Državni nameščenci in železničarji! Udeležite se tega sestanka, da bode o delu akcijskega odbora poučeni. Vabljuje tudi državni nameščenci in železničarji izven Ljubljane.

Akcijski odbor.

VPLAČEVANJE DAVKOV IN NEDRŽAVNE DOKLADE.

Dogovorno z ravnateljstvom poštnega čekovnega zavoda v Ljubljani objavlja delegacija ministrstva financ v Ljubljani, da se davki in nedržavne doklade, kolikor se pobirajo z davki vred, po smislu pravila Narodne banke «za žiro-poslove» i za eskontovanje i reeskontovanje mlenica» lahko plačujejo tudi v žirovnem prometu pri podružnici Narodne banke v Ljubljani ali v Mariboru.

To se zgodi ali s predkazom zneska po rdečem čeku iz žirovnega računa davkoplačevalca na žirovni račun poštnega čekovnega zavoda, ali pa — **ampak samo če dotični davkoplačevalec stanuje v Ljubljani**, odnosno v področju ljubljanske podružnice Narodne banke z neposrednim vplačilom v gotovini ob zaključku posredovanja pošte pri podružnici Narodne banke v Ljubljani na žirovni račun poštnega čekovnega zavoda.

V obeh primerih mora davkoplačevalec o tem hkratu obvestiti poštne čekovni urad v Ljubljani in navesti, kateremu davčnemu uradu je plačilo namenjeno in na kateri davčni konto naj se zaračuni. To stori ali z dopisnico ali pa s popolnoma izpolnjeno poštno čekovno položnico dotičnega davčnega urada.

Za prenos Narodna banka ne bo zaračunala nikakih provizij in pristojbin, poštne čekovni zavod pa tudi ne drugih kakor manipulacijske pristojbine, ki se zaračunavajo računolomnim od vsakega v kliringu ali pa v gotovini izvršenega plačila.

Po izvršeni zaračunbi pri davčnem uradu si davkoplačevalec lahko davi vpisati plačilo v svoj plačilni dokument prav tako, kakor druga plačila v pošten čekovnem prometu.

Neposredna vplačila v področju mariborske podružnice Narodne banke so za enkrat izključena, ker čekovni zavod pri tej podružnici nima žirovnega konta.

ZADRUGA ZA IZVOZ JAJC V ŠT. JURJU OB JUŽNI ŽELEZNICI.

Kakor je splošno znano, je bil doslej malodane ves izvoz jajc iz Štajerske in hrvatskega Zagorja v rokah dveh ali treh nemških velikih eksportnih trgov. Domači trgovci so bili le nabiraleci za ta veleprodajca; s skromnim zaslužkom, ki jim ga je privoščil izvoznik, so nosili vse stroške in ves riziko, ki ga povzroča kupčija z jajci že v prvi roki. Dobička pri izvozu pa naravno niso bili niti najmanj deležni.

Posamezniki med njimi so začeli misliti na odpravo. Jasno je bilo, da bi se eden, dva, trije mali trgovci z malim premoženjem in malim kreditom ne mogli lotiti riskantnega in mnogo kapitala zahtevajočega izvoza jajc. Trebalo je zbrati več teh malih ljudi in jih spraviti v najboljše odgovarjajočo družabno obliko, v — zadrugo. Te naloge so se lotili gg. Senekovič, Narat, Schescherko in Pečar ter so ustanovili s pomočjo Zadrugne zveze v Celju v Št. Jurju ob južni železnici trgovsko zadrugo za izvoz jajc, ki je imela v Št. Jurju 5. t. m. svoj prvi redni občni zbor.

Prvo leto zadrugnega poslovanja je pokazalo, da je bila ideja dobra. Pristopilo je 86 članov trgovcev z 88 deležev in skupnem znesku 1.720.000 K. Ti so pošiljali zadrugi svoja zbrana jajca v komisijeko prodajo za inozemstvo. Jajca so šla po večini v Švico, nekaj pa tudi v London in na Francosko. Denarnega prometa je bilo 129.632.975.50 K, čistega dobička 149.013.48 K, vključ temu, da so trgovci vnovčili jajca potom zadruge povprečno po 75 v dražje ko s prodajo drugim izvoznikom. Zadruga ima sedaj v Št. Jurju lastno poslopje s skladiščem in zaposluje v celnem 16 oseb. V tekočem letu se zadrugno poslovanje razvija še bolj; zvišalo se je že število članov na 100 in izvozilo se je prve tri mesece 20 vagonov jajc. Vidi se, da oblika zadruge izvrstno služi tudi trgovini za doseg gotovih gospodarskih ciljev.

H koncu bi še pripomnili, da cena jajc osobito na londonskem trgu od leta do leta pada. Prve tri mesece leta 1921. je bilo v Anglijo od nas izvoženih 6.031 zabojer jajc v vrednosti 92.354 funtov sterlingov, leta 1922. pa v istem razdobju 11.047 zabojer, ki so bili pa komaj vredni 93.850 funtov sterlingov; cena zabojerov je torej padla od 15 funtov 6 šilingov na okroglo 8 funtov 10 šilingov.

Mali oglasi

stanajo z državnim davkom na lecorate vred do 20 besedi Din 5—, vsaka nadaljnja beseda 50 pav. — Pilec se vedno naprej (lahko tudi v znakah). Na vprašanje odgovarja uprava in, ako je vprašanje priložena zasnaka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe

Dobro vzgojeno mlado dekle
se sprejme za pospravljanje sob in č. otrokom. Naslov v upravi «Jutra». 1208

Kuharica,
poštena, snažna in zanesljiva se takoj sprejme. Naslov v upravi «Jutra». 1201

Plačilna natakariča
se sprejme takoj. Le popolnoma izurjena naj pošlje ponudbo s sliko trdki Frece & Plahuta, Celje. 1190

Prodajalka, 1189
prvovrstna, moč, specijalne stroke, želi službe. Prevzame tudi blaginjski posel. Naslov v upravi «Jutra».

Vajenka
sprejme takoj O. Fettič-Frankheim, česalni salon za dame. 1188

Narednik, 1175
neozhejen, vešč več tujih jezikov, išče primerno službo pri kakem podjetju, nastopi lahko takoj. Ponudbe je poslati pod «Narednik» na upr. «Jutra».

Dobro strojnik
strokovnjak, strojni ključavničar, z izpitom kurjača parnih kotlov in paznika parnih strojev, se takoj sprejme za 100 HP lokomobil in velik parni kotlec. Cenj. ponudbe na: «Tvorica furnira Radobas», pošta Semič, Slovenija. 1178

Mlad poduradnik
(oženjen) želi primerno službo, gre tudi za agenta, slugo ali kaj sličnega. Pisma na podr. «Jutra», Maribor pod «Miro». 1184

Kontoristinja,
zmožna slovenskega, nemškega in hrvatskega jezika v govoru in pisavi ter stroje-pisja, se sprejme. Reflektira se izključno na prvovrstno moč. Ponudbe je poslati na (trdko Gate) & Comp., Celje, tovarna zlatnine. 1190

Vsestransko verziran knjigovodja-bilanoist
prvovrstna moč z dolgoletno prakso in vzornimi spricvali, zmoeen vseh vrst knjigovodstva, korespondence, kalkulacij ter organiziranja v največjih podjetjih, išče službo. Ponudbe pod «Emigrant» na upravo «Jutra». 1163

Vesten, trezen šofer
za tovarne transporte se išče. Ponudbe pod «A. Z. 17» na upravo «Jutra». 1220

Laščino, francoščino
in erbohrvaščino želi poučevati izobražen gospod. Pouk vesteru in honorar zmeren. Učni jezik slovenski ali nemški. Sprejme prevode, tudi trgovske, na dom. Ponudbe pod: «Konverzacija in slovnica» na upravo «Jutra». 1223

Gozdarski vodja
z gozdarsko šolo, državnim izpitom, 10letno intenzivno prakso v vseh panogah gozdarstva, izurjen v zaginjen obratu ter nakupu lesa, vešč slovenskega, nemškega in italijanskega jezika želi prenesti mesto. Ponudbe pod «Gozdarski vodja» na upravo «Jutra». 2117

Prozor, Primorci in Amerikanol!
Dobro se lepo posrestvo z dobrodočo gostilno v neposredni bližini na novo razvite industrije. Posrestvo meri od 6 do 7 oravov, zraven lep

Stanovanje išče vrtnar
ki bi oskrboval vrt ali prevzel mesto hišnika. Cenjene ponudbe pod «Vrtnar» naj se pošljejo na upravo «Jutra». 1164

Soliden gospod
išče preprosto meblirano sobo s posebnim vzhodom za mesec april, ima lastno posteljino, priložnost konverzacija v francoskem, italijanskem in nemškem jeziku. Ponudbe prosim na upravništvo «Jutra» pod «Konverzacija». 1096

Nepremičnine
Radi selitve 1209 se proda hiša z gospodarskim poslopjem in zraven velik vrt in sadovnjak.

god. Naslov pove uprava «Jutra» pod «Ugodna cena 61». 1208

Prodaj
3000 do 4000 dobro skornjenih 2letnih bruskovih divjakov vsako množico. Cena komad K 1— na mestu v desetih dneh Ignacij Petkovšek, Zaplana 5 pri Vrhuiki. 1112

Stroj 1214
za pletenje nogavic je na prodaj. Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru.

Prav malo rabljen, kot nov otroški voziček
se ceno proda. Naslov pove iz prijaznosti uprava «Jutra». 1238

Spalna oprava, 1191
nova, hrastovo imitirana, se ceno proda. Ogleda se lahko vsak dan od 8. do 18. ure v sobnoslikarski in plekarski delavnici «Brata Rožič», Vegova ulica št. 8, Ljubljana.

Prodaj 1172
vagon lepega, zbiravega krompirja. M. Vrečko, «Narodni dom», Slovenjgradec.

Kino aparat 1168
napredaj, popolnoma kompleten, z vsemi pripadajočimi predmeti. Pisma je poslati na upravo «Jutra» pod šifro «Kino». 1186

Majhen vrtni stroj
za železo imam napredaj za ceno Din 1500—. Poleg tega prodam tudi nekaj aparatov za zbijanje slahih kroglic iz pokalnih steklenic. Komad po Din 40—. Anton Petkovšek, Logatec. 1166

Lepo, dobro kočijo,
močno, prodaj po nizki cenj. Vpraša se pri Ivanu Kocmanu, Resljeva cesta 22. 1187

Kupim
po 2 Din «Slovenski Narod» od 26., 27., 29. junija, 1. julija 1920. List pošljite takoj na upravo «Jutra». 1219

Zbirka knjig slovenskih pisateljev
dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe pod «Klasiki» na upravo «Jutra». 1226

Meblirano sobo,
če mogoče s posebnim vzhodom, išče gospodinja. Plača do 1500 kron. Cenjene ponudbe pod «Meblirana soba» na upravo «Jutra». 1213

Na stanovanje 1212
in hrano v sredini mesta se takoj sprejmeta dva gospoda. Naslov pove uprava «Jutra».

Soba s hrano 1221
oddam takoj gospodu. Naslov pove uprava «Jutra».

Stanovanje išče vrtnar
ki bi oskrboval vrt ali prevzel mesto hišnika. Cenjene ponudbe pod «Vrtnar» naj se pošljejo na upravo «Jutra». 1164

Soliden gospod
išče preprosto meblirano sobo s posebnim vzhodom za mesec april, ima lastno posteljino, priložnost konverzacija v francoskem, italijanskem in nemškem jeziku. Ponudbe prosim na upravništvo «Jutra» pod «Konverzacija». 1096

Nepremičnine
Radi selitve 1209 se proda hiša z gospodarskim poslopjem in zraven velik vrt in sadovnjak.

Pol dučata 1196
mladim razposajenim močanje-jev želi v srbo zabavne korespondence znanja s pol dučata nežnega spola. Ponudbe pod: «Janko, Mirko, Ježko, Ferdo, Igo, Franjo», poštnoležke Šibenik, Dalmacija.

Obrotnik 1197
z dobrim obrtom, išče v srbo povečanja obrata posvojilo od 10.000 do 20.000 Din proti dobrim obrestim ali soudeležbi za dobo 12 mesecev. Ponudbe pod «Dobra naložitev» na upravo «Jutra».

Velika zaloga
ramovrstnih otroških vozičkov, lesenih vozičkov na 4 kolesih, dvokolesa najnovejšega tipa, malih in inovnejših, motorčkov, šivalnih strojev in vsakovrstnih delov. Pnevmatika na debelo in na drobno, poceni. Sprejemajo se tudi vsa popravila. «TRIBUNA», tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov. Ljubljana, Karlovska cesta 4. 1079

Psi, nemške doge,
6 tednov stare, napredaj. Ogledajo se lahko Cesta na loko 4, Ljubljana-Trnovo. 567

Proda se kobila
polkrvna, anglosarabka, kostanjeve barve, tri leta stara. — Naslov pove uprava «Jutra». 570

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana Prešernova ulica 50, v lastnem poslopiu. Telefon št. 40 in 457

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.